

Załącznik do Uchwały Rady Gminy Wilkowice
nr XXXII/325/2009
z dnia 17.06.2009 r.

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY WILKOWICE
NA LATA 2009-2012
z perspektywą do roku 2016**

ZLECENIODAWCA: WÓJT GMINY WILKOWICE

WYKONAWCA: GALEJA TECHNIKA I TECHNOLOGIA

1	WSTĘP	4
1.1	Cel i Zakres Programu	4
1.2	Opis przyjętej metodyki opracowania	5
1.3	Lokalizacja Gminy Wilkowice.....	6
1.4	Rys historyczny Gminy Wilkowice.....	6
1.5	Sytuacja społeczna i zaludnienie.....	7
1.6	Strategiczne założenia rozwoju Gminy	7
2	KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE WILKOWICE	8
2.1	Gospodarka wodno-ściekowa.....	10
2.1.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	10
2.1.2	Stan docelowy	12
2.1.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	13
2.2	Działania:.....	16
2.2.1	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	18
2.2.2	Matryca logiczna.....	22
2.2.3	Harmonogram realizacji Programu	23
2.2.4	Wnioski.....	24
2.3	Gospodarka odpadami	24
2.3.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	24
2.3.2	Stan docelowy	27
2.3.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	28
2.3.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	32
2.3.5	Matryca logiczna.....	35
2.3.6	Harmonogram realizacji Programu	36
2.3.7	Wnioski	37
2.4	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	37
2.4.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	37
2.4.2	Stan docelowy	38
2.4.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	38
2.4.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	42
2.4.5	Matryca logiczna.....	45
2.4.6	Harmonogram realizacji Programu	46
2.4.7	Wnioski.....	47
2.5	Ochrona powietrza.....	47
2.5.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	47
2.5.2	Stan docelowy	49
2.5.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie	50
2.5.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	55
2.5.5	Matryca logiczna.....	58
2.5.6	Harmonogram realizacji Programu	59
2.5.7	Wnioski	60

2.6	Ochrona przed hałasem.....	60
2.6.1	Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu	60
2.6.2	Stan docelowy	61
2.6.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	61
2.6.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	64
2.6.5	Matryca logiczna	66
2.6.6	Harmonogram realizacji Programu	67
2.6.7	Wnioski	68
2.7	Ochrona przyrody.....	68
2.7.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	68
2.7.2	Stan docelowy	70
2.7.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	71
2.7.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	76
2.7.5	Matryca logiczna	79
2.7.6	Harmonogram realizacji Programu	80
2.7.7	Wnioski	81
2.8	Edukacja ekologiczna	81
2.8.1	Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu	81
2.8.2	Stan docelowy	81
2.8.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	81
2.8.4	Mechanizmy prawno-ekonomiczne	85
2.8.5	Matryca logiczna	87
2.8.6	Harmonogram realizacji Programu	88
2.8.7	Wnioski	89
3	ANALIZA UWARUNKOWAŃ FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH.....	89
3.1	Fundusze krajowe	89
3.2	Fundusze Unii Europejskiej	92
3.3	Partnerstwo publiczno-prywatne	98
4	WDRAŻANIE I REALIZACJA PROGRAMU	100
5	SYSTEM OCENY REALIZACJI PROGRAMU WRAZ Z PROPONOWANYMI WSKAŹNIKAMI	100
	POWOŁYWANE DOKUMENTY:	102
	SPIS TABEL:	103

1 WSTĘP

1.1 Cel i Zakres Programu

Opracowany „Program Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice na lata 2009- 2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016” jest podstawowym dokumentem wskazującym sposoby rozwiązywania problemów środowiskowych dla realizacji zasady zrównoważonego rozwoju Gminy Wilkowice w kategoriach ekonomicznych, społecznych, ekologicznych, przestrzennych i polityczno-instytucjonalnych zgodnie z programem działań na rzecz ekorozwoju AGENDA 21, oraz zgodnie z przyjętą Strategią Rozwoju Gminy Wilkowice.

„Program Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016” jest drugim Programem Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice – pierwszy, uchwalony 24 marca 2004 Uchwałą Rady Gminy Nr XIX/134/2004, obejmował lata do 2008 z perspektywą do roku 2015¹. Informacje i kierunki działań z pierwszego Programu zostały uwzględnione przy tworzeniu założeń niniejszego dokumentu. Z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice Wójt Gminy Wilkowice w czerwcu 2009 r. przygotował raport².

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania środowiskowe w kontekście wszystkich oddziaływań powodowanych przez gminę, oraz zasady podejmowania działań zapobiegawczych.

Struktura opracowania obejmuje:

- * informacje wstępne w tym strategiczne założenia rozwoju Gminy,
- * omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie w oparciu o zaproponowane w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego³, a więc w odniesieniu do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej - z podaniem ich charakterystyki, wraz z oceną stanu istniejącego i stanu docelowego, z omówieniem niezbędnych działań potrzebnych do jego osiągnięcia, celów i kierunków działań w odniesieniu do przyjętych strategii i polityk regionalnych, mechanizmów prawnych i ekonomicznych będących podstawą działań w danym obszarze, matrycy logicznej uzasadniającej wybór celów i kierunków działań oraz ich hierarchię, oczekiwane rezultaty, źródła i sposoby weryfikacji celów, a także harmonogramu realizacji programu z podziałem na zadania własne i koordynowane, oraz wniosków wynikających z omawianej problematyki,
- * uwarunkowania finansowe związane z realizacją Programu w tym ocena kosztów i źródeł finansowania,
- * system zarządzania ochroną środowiska przy wdrażaniu i realizacji Programu,
- * system oceny realizacji Programu.

¹ Program Ochrony Środowiska dla gminy Wilkowice

² Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice.

³ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego, Bielsko Biała, projekt, październik 2008

1.2 Opis przyjętej metodyki opracowania

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Tekst jednolity Dz. U. Z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami), a w szczególności:

Art. 17. 1. Organ wykonawczy Województwa, Powiatu i Gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio Wojewódzkie, Powiatowe i Gminne Programy Ochrony Środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

2. Projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez:

1) Ministra właściwego do spraw środowiska - w przypadku projektów Wojewódzkich Programów Ochrony Środowiska;

2) organ wykonawczy Województwa - w przypadku projektów Powiatowych Programów Ochrony Środowiska;

3) organ wykonawczy Powiatu - w przypadku projektów Gminnych Programów Ochrony Środowiska.

3. (uchylony).

4. Organ, o którym mowa w ust. 1, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie Programu Ochrony Środowiska.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio Sejmik Województwa, Rada Powiatu albo Rada Gminy.

2. Z wykonania Programów organ wykonawczy Województwa, Powiatu i Gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub Radzie Gminy.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nie określa treści i zakresu Programu Ochrony Środowiska, w art. 17 pkt. 1 zaleca, by uwzględniał on wymagania zawarte w art. 14 wynikające z Polityki Ekologicznej Państwa:

„Art. 14. 1. Polityka Ekologiczna Państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

1) cele ekologiczne,

2) priorytety ekologiczne,

3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,

4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. Politykę Ekologiczną Państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Ministerstwo Środowiska opracowało i opublikowało „Wytyczne sporządzania Programów Ochrony Środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”⁴. W dokumencie określono iż wytyczne mają charakter ramowy i mogą być wykorzystane jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu Programów Ochrony Środowiska.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice opracowany został z uwzględnieniem powyższych wytycznych oraz, za zgodą autora dr inż. Jana Pałasa,

⁴ Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, grudzień 2002

zasadniczo ma strukturę zaproponowaną w opracowaniu „Gminne i Powiatowe Programy Ochrony Środowiska – uwagi do ich formy, struktury, treści i wykonania”⁵. W Programie uwzględniono cele strategiczne określone w Strategii Gminy Wilkowice⁶, oraz zapisy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wilkowice”⁷.

Program uwzględnia również zapisy „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013 –2016”⁸.

Przy ustalaniu priorytetów kierowano się następującymi dokumentami określającymi polityki i strategię regionalne:

Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz celami długoterminowymi do roku 2015⁹

Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020¹⁰

Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013¹¹

Strategią Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2015 roku¹²

Uwzględniono także zapisy strategii i programów branżowych.

1.3 Lokalizacja Gminy Wilkowice

Gminę Wilkowice tworzą trzy wsie: Wilkowice, Bystra i Mieszna usytuowane na północnych zboczach Kotliny Żywieckiej. Gmina Wilkowice znajduje się w Dolinie rzeki Białej, która stanowi tzw. Bramę Wilkowską rozdzielającą pasma Beskidu Śląskiego od Beskidu Małego i umożliwiającą łatwą komunikację północ-południe. Przebiega tędy linia kolejowa Bielsko-Biała - Żywiec - Zwardoń.

Gmina graniczy od zachodu i północy z miastem Bielsko-Biała i na niewielkim odcinku z gminą Kozy, od strony północno-wschodniej z gminą Czernihów, od południowo-wschodniej z gminą Łodygowice, od południa z gminą Buczkowice oraz z miastem Szczyrk. Powiązania z drogowym układem krajowym zapewnione są poprzez istniejące ciągi drogi krajowej Nr69 i wojewódzkiej Nr942. Poprzez ten ciąg możliwe jest rozprowadzanie ruchu w dowolnym kierunku, w tym również w relacjach międzynarodowych (w kierunku Czech poprzez przejście graniczne w Cieszynie, Słowacji – drogowe przejścia graniczne w Korbielowie i Żywcu). Gmina ma zapewnioną dostępność do tras alternatywnych na najbardziej atrakcyjnych kierunkach (np. Kraków poprzez Żywiec i dalej drogą wojewódzką Nr 946 przez Suchą Beskidzką).

1.4 Rys historyczny Gminy Wilkowice

Wilkowice zostały założone w drugim stuleciu XIV wieku przez opata zamku Cystersów o nazwisku Wilk i stąd właśnie wywodzi się ich nazwa. Zadaniem zakonu było zwalczanie resztek pogaństwa wśród górali beskidzkich. W późniejszych latach wieś została sprzedana Piotrowi Komorowskiemu, właścicielowi państwa

⁵ Pałasz J.: Gminne i powiatowe programy ochrony środowiska – uwagi do ich formy, struktury, treści i wykonania, Problemy Ekologii Nr 4(58), 2006

⁶ Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice 2006 -2020 Aktualizacja, Eurokreator, 2006

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Wilkowice.

⁸ Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 –2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016 Ministerstwo Środowiska. Warszawa, grudzień 2008r

⁹ Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz celami długoterminowymi do roku 2015

¹⁰ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020

¹¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

¹² Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2015 roku

żywieckiego". W 1605 roku mieszczenie żywiecczyzny postanowili bronić swego miasta przed Szwedami. Dogodnym do tego miejscem była Brama Wilkowicka - Mikuszowicach stoczono przegraną walkę z najeźdźcą, który w odwecie spalił Mikuszowie i Wilkowice. Dalszymi właścicielami byli Wielkopolscy (XVIII w.) i kolejna Habsburgowie latach międzywojennych i po wojnie Wilkowice wraz z gminą Bystra Krakowska i wsią Mieszna tworzyły zbiorową gminę Bystra-Wilkowice. Od 1973 r. gmina Wilkowice funkcjonuje w układzie trzech sołectw: Bystra, Mieszna, Wilkowice. Od wieków podstawą utrzymania mieszkańców było rolnictwo, dopiero rozwój przemysłu w pobliskich Bielsku i Białej, spowodował, że tutejsza ludność znalazła zatrudnienie w nowopowstałych zakładach i fabrykach.

1.5 Sytuacja społeczna i zaludnienie

Zestawienie obrazujące zmianę ludności w Gminie Wilkowice:

Tabela 1 Ludność Gminy Wilkowice

	2002	2007	2008
Liczba ludności ogółem	11 682	12 295	12 413

1.6 Strategiczne założenia rozwoju Gminy

Misją Gminy Wilkowice jest rozwój gminy w oparciu posiadane walory przyrodnicze, krajobrazowe, położenie geograficzne oraz mądrość i umiejętność współpracy mieszkańców w dążeniu do wspólnych celów.

Według „Strategii 2020 Gminy Wilkowice” Wilkowice będą Gminą:

- o pozytywnym wizerunku, rozpoznawalną przez mieszkańców regionu i kraju, znaną także poza jego granicami
- w której rozwój turystyki i innych dziedzin gospodarczych nie wpływa negatywnie na stan środowiska naturalnego
- której mieszkańcy wyróżnia gościnność, otwartość i tolerancja, przedsiębiorczość, a także profesjonalizm w działaniu
- której mieszkańcy współpracują solidarnie na rzecz rozwoju lokalnego
- kultywującą tradycje i dbającą o kulturowe dziedzictwo
- w której mieszkańcy czują się bezpiecznie i żyją w czystym środowisku
- w której istnieją korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej
- nowoczesną, otwartą na innowacje i nowe rozwiązania technologiczne
- z wysokim poziomem edukacji podstawowej i gimnazjalnej umożliwiającej rozwój talentów i znalezienie się na rynku pracy

- z efektywnym i nowoczesnym systemem kształcenia ustawicznego dostosowanym do potrzeb rynku pracy
- z ukształtowaną i wypromowaną ofertą turystyczną
- z jasną i czytelną informacją
- z rozbudowaną i zmodernizowaną infrastrukturą zgodną z potrzebami mieszkańców i turystów

2 KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE WILKOWICE

Projekt Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego, w skład którego wchodzi Gmina Wilkowice, zawiera następujące propozycje celów i zadań o charakterze systemowym:

- integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym,
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska
- edukacja ekologiczna
- współpraca w ramach wdrażania programu, w której określono iż do głównych kompetencji samorządu gminnego w zakresie ochrony środowiska należy:
 - gospodarka odpadami komunalnymi,
 - zaopatrzenie w wodę dla celów komunalnych,
 - oczyszczanie ścieków komunalnych,
 - tworzenie prawa miejscowego w zakresie gospodarki przestrzennej,
 - tworzenie niektórych obszarów chronionych,
 - ochrona i tworzenie terenów zieleni miejskiej i parkowej,
 - wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - prowadzenie kampanii i programów edukacyjnych.

Określono także:

Cele, priorytety i przedsięwzięcia, inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:

- ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa
- chronione i ginące elementy flory i fauny
- ochrona i zrównoważony rozwój lasów
- ochrona gleb

Cele priorytety i przedsięwzięcia, inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- jakość wód
- gospodarowanie odpadami
- jakość powietrza atmosferycznego i zmiany klimatu
- hałas
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych
- chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe
- odpowiedzialność za szkody w środowisku

Cele priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii

- kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią
- wykorzystanie energii odnawialnej

Każdy z wyżej wymienionych celów, priorytetów i przedsięwzięć powinien zawierać zadania szczegółowe w podziale na zadania własne i koordynowane. Uwzględniając powyższe wytyczne, dla Gminy Wilkowice określono następujące kierunki ochrony środowiska:

- * gospodarka wodno-ściekowa obejmująca system zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarowania wodami opadowymi i ochrony przed powodzią,
- * gospodarka odpadami z uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- * ochrona powierzchni ziemi i gleb oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,
- * ochrona powietrza oraz ochrona przed promieniowaniem niejonizującym,
- * ochrona przed hałasem w tym hałasem komunikacyjnym.
- * ochrona różnorodności biologicznej gminy, w tym zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych,
- * edukacja ekologiczna .

2.1 Gospodarka wodno-ściekowa

2.1.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Wody powierzchniowe

Przez teren Gminy Wilkowice przebiega dział wodny rzeki Biała oraz rzeki Soła. Większą część obszaru Gminy odwadnia rzeka Biała wraz z dopływami : potokiem Białką, Wilkówką, Mesznianką, Legowcem i Skleńcem.

Do rzeki Soły wody z terenu Wilkowic odprowadza potok Zimnik.

Potoki te w większości posiadają swoje źródła na terenie Gminy.

Jakość wód powierzchniowych badana jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w punktach monitoringu regionalnego.

Na jakość wód znaczący wpływ mają związki biogenne oraz bakteriologia. Podwyższona bakteriologia i związki biogenne świadczą o zanieczyszczeniu cieków m.in. ściekami socjalno bytowymi.

Wody podziemne

Część terenu Gminy leży w zasięgu oddziaływania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP- nr 348 Godula (Beskid Śląski) .

Ponadto teren Gminy położony jest na czwartorzędowym Użytkowym Poziomie Wód Podziemnych (QII) związanego z ciekami.

Zbiorniki czwartorzędowe – użytkowe poziomu wód podziemnych, ściśle związane są z układem hydrograficznym głównie doliny rzeki Soły i Białej. Są to zbiorniki o porowym charakterze ośrodka, związane z utworami piaszczysto – żwirowymi, lokalnie zaglinionymi, wykazujące zróżnicowaną naturalną odporność na zanieczyszczenia.

Na terenie Gminy Wilkowice występują wody mineralne ujmowane jako wody mineralne „Bystrzanka”. Zlokalizowane są na terenie Bystrej Śląskiej — źródło wody mineralnej „HANIA” — pobór 2,5 m³/h .

Na terenach nie objętych zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę mieszkańcy korzystają z własnych ujęć studziennych wód głębinowych i kopanych.

Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy Gminy Wilkowice zaopatrywani są w wodę z lokalnych ujęć położonych na terenie Gminy.

Na terenie Gminy działają 3 spółki wodociągowe zajmujące się eksploatacją ujęć oraz wodociągów na ich terenie:

Spółka Wodociągowa w Wilkowicach

Spółka Wodociągowa w Bystrej

Spółka Wodociągowa w Mesznej

Spółka Wodociągowa w Wilkowicach

Sieć wodociągowa Wilkowic zasilana jest z 3 ujęć wód powierzchniowych oraz z 3 studni głębinowej wód podziemnych .

Sieć wodociągowa Bystrej zaopatrywana jest w wodę z ujęcia infiltracyjnego na potoku Białka zlokalizowanego w Bystrej o wydajności max. 26,0 l/s(2246,4 m³/d)

Sieć wodociągowa Mesznej zaopatrywana jest w wodę z ujęcia zlokalizowanego na potoku Mesznianka o wydajności max. 10,0 m³/h (240,0 m³/d) i uzdatnianej na SUW w Mesznej. Średni dobowy pobór wynosi 160 m³, średni roczny pobór 58400 m³.

Sieć wodociągowa w Gminie administrowana jest przez 3 spółki wodociągowe:

Spółkę Wodociągową w Wilkowicach

Spółkę Wodociągową w Bystrej

Spółkę Wodociągową w Mesznej

Stan techniczny sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowany, w związku z czym planowana jest sukcesywna wymiana i modernizacja sieci wykonanej z żeliwa i stali..

W listopadzie 2005 roku uchwalono „Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków”. Określa on zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorstw i odbiorców prywatnych.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Ścieki komunalne z terenów objętych kanalizacją odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Bielsku-Białej – Komorowicach administrowanej przez „AQUA”S.A.

Ścieki z terenów nieskanalizowanych gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, skąd są wywożone przez upoważnione firmy do oczyszczalni ścieków w Komorowicach.

Ochrona przed powodzią

Istotnym elementem ochrony przeciwpowodziowej jest określenie strefy zalewowej i wprowadzone w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego Gminy zakazy i nakazy odnoszące się do budownictwo i gospodarki na terenach zalewowych W planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice ustalono strefy zalewowe j. 15 m. od linii brzegowej Białki , Wilkówki oraz Mesznianki.

Na terenie Gminy zostały wykonane częściowo regulacje odcinków rzek i potoków.

Ważnym elementem ochrony przeciwpowodziowej jest budowa zbiorników retencyjnych. Na terenie Gminy Wilkowice, na potoku Wilkówka realizowana jest budowa zbiornika retencyjnego.

Istotnym elementem walki z powodzią jest utrzymywanie kanalizacji deszczowej w należytym stanie technicznym, zapewnienie jej drożności, usuwanie usterek i wymianę starych, zużytych odcinków kanalizacji oraz utrzymanie i konserwacja istniejących systemów melioracji szczegółowych (obszarów w zasięgu rowów nawadniająco - odwadniających i terenów zdrenowanych).

2.1.2 Stan docelowy

Sieć wodociągowa

Nastąpi uzupełnienie sieci wodociągowej na terenach do tej pory nie objętych zbiorowym zaopatrzeniem w wodę jak też nieznaczny wzrost długości sieci związany z uzupełnianą jej rozbudową, oraz wyposażeniem nowych terenów, w tym pod budownictwo mieszkaniowe oraz tereny komercyjne.

Systematycznej wymianie podlegać będą natomiast odcinki sieci w najgorszym stanie technicznym.

Będą prowadzone systematyczne działania uświadamiające mieszkańców o konieczności zmniejszenia strat i zużycia wody poprzez np. akcje w szkołach, kampanie reklamowe, itp.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Kontynuowana będzie rozbudowa kanalizacji sanitarnej, w rozbiciu na pojedyncze zadania, tak aby do roku 2015 praktycznie cały teren gminy został skanalizowany.

Nastąpi także wzrost długości sieci związany z uzupełnianą jej rozbudową oraz wyposażeniem nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz tereny komercyjne. W razie potrzeby wymianie podlegać będą odcinki sieci w najgorszym stanie technicznym.

W planowanych rozwiązaniach dla gospodarki wodami deszczowymi przyjmuje się jako wytyczne dla nowych koncepcji odwodnień:

- * zmniejszanie ilości bezpośrednich odpływów poprzez wsiąkanie wód deszczowych,
- * odpływy nie nadające się do bezpośredniego wsiąkania gromadzić na miejscu ich powstania i doprowadzić do powolnego wsiąkania, lub też doprowadzić do odbiornika ze zwłoką czasową,
- * wykorzystywać wodę deszczową do użytkowania,
- * wodę deszczową zanieczyszczoną gromadzić i oczyszczać¹³.

Wody opadowe i roztopowe ujęte w szczelne, otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne pochodzące m.in. z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej terenów

¹³ Wolfgang Geiger i Herbert Dreiseitl: Nowe sposoby odprowadzania wód deszczowych. Poradnik. Projprzem-EKO Bydgoszcz 1999

przemysłowych, składowych, baz transportowych, miast, budowli kolejowych, dróg zaliczanych do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych klasy G, a także parkingów o powierzchni powyżej 0,1 ha w ilości, jaka powstaje z opadów o natężeniu co najmniej 15 l na sekundę na 1 ha, zgodnie z warunkami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz.984) wprowadzane do wód lub do ziemi nie powinny zawierać substancji zanieczyszczających w ilościach przekraczających 100 mg/l zawiesin ogólnych oraz 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych.

Ochrona przed powodzią

W ramach ochrony przed powodzią w dalszym ciągu wspomagane będzie utrzymywanie cieków i rowów istotnych dla ochrony przeciwpowodziowej. Prowadzone będzie współdziałanie i koordynacja działań ze Śląskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych oraz Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gliwicach w zakresie modernizacji i utrzymania cieków będących w ich administracji. Promowane będą działania w zakresie zmniejszanie ilości bezpośrednich odpływów wód deszczowych do wód płynących, poprzez wsiąkanie wód deszczowych do gruntu, lub doprowadzania do tych wód ze zwłoką czasową.

Oprócz zakończenia budowy zbiornika retencyjnego na Wilkówce w Wilkowicach, planowana jest realizacja zbiornika na Białce w Bystrej.

2.1.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020”:

Cel strategiczny IV „poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”

Kierunek działań 6 „utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych”. Jako cel w zakresie gospodarki wodno-ściekowej przyjęto „utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych.”

Stwierdzono, iż ograniczone zasoby wodne Województwa Śląskiego wymuszają wdrożenie racjonalnego systemu zarządzania zasobami wodnymi. Uporządkowanie zasad zarządzania gospodarką wodną pozwoli na racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz zmniejszenie zagrożenia ekologicznego związanego z deficytem wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich rosnącym zanieczyszczeniem.

Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz konsekwentne prowadzenie działań zmierzających do poprawy ich jakości, ilości i dostępności w znaczący sposób poprawi warunki życia mieszkańców Województwa Śląskiego. Polepszeniu ulegnie jakość wód wykorzystywanych do zaspokajania potrzeb ludności i przemysłu.

Szczególnie ważne jest między innymi zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód podziemnych i powierzchniowych, w tym budowa systemu oczyszczalni ścieków organizowanych w zlewniach rzek, ochrona obiektów, które w naturalny sposób zapewniają retencję wodną oraz zwiększają procesy samooczyszczania się wód.

W zakresie ochrony przeciwpowodziowej istotne jest wdrażanie zasad racjonalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, w tym budowa wałów. Konieczne jest również stworzenie sprawnego systemu retencji wodnej (budowa zbiorników retencyjnych) oraz modernizacja urządzeń melioracyjnych. Trzeba także dążyć do zachowania naturalnych zbiorników retencyjnych, takich jak: tereny podmokłe i nieuregulowane ciekły wodne.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Infrastruktura wodno – ściekowa wspierana będzie poprzez inwestycje w sieci kanalizacyjne, wodociągowe, oczyszczalnie ścieków i elementy systemu zaopatrzenia w wodę.

„Program ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015”

Celem długoterminowym do 2015 roku jest „Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania”. Cel ten jest zgodny z celem przyjętym w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, który mówi o potrzebie utworzenia systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W zakresie jakości wód zaproponowano następujące cele:

Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód powierzchniowych

Ochrona jakości wód podziemnych

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia

Dla których określono kierunki działań:

- Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem
- Wdrażanie projektów stref ochronnych

- Zintensyfikowanie kontroli stanu technicznego szamb i zaprzestanie wykorzystywania studni jako dołów chłonnych
- Promowanie prośrodowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji
- Racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin
- Budowa systemów podczyszczających wzdłuż powstających i modernizowanych odcinków dróg
- Budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa i optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni
- Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscach nie objętych zasięgiem sieci kanalizacyjnej w okresie perspektywicznym do 2015 roku
- Wspieranie i egzekwowanie programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych
- Intensyfikacja działań związanych z budową, rozbudową i modernizacją wodociągów
- Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do picia do standardów UE

W zakresie kształtowania stosunków wodnych i ochrony przed powodzią określono następujący cel:

Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych w zlewniach, w tym zmniejszenie zużycia wody podziemnej do celów przemysłowych

Kierunki działań:

- Kontynuacja podjętych działań z zakresu małej retencji
- Współpraca z instytucjami szczebla wojewódzkiego w zakresie stworzenia systemu informacji o gospodarce wodnej województwa śląskiego
- Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych
- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.2.:

Wysoka jakość usług komunalnych, edukacyjnych i społecznych

2.2 Działania:

- 2.2.1 Budowa zbiorników retencyjnych i rozbudowa sieci wodociągowej
- 2.2.2 Budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- 2.2.3 Modernizacja sieci kanalizacyjnej
- 2.2.4 Budowa kanalizacji na obszarach nie posiadających sieci kanalizacyjnej

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na lata 2009-2012:

„Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 3 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2009–2012, oraz długoterminowe (perspektywiczne) na lata 2013-2016:

Tabela 2 Cele i kierunki działań - Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania

CELE	KIERUNKI	ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE na lata 2009-2012	ZW/ZK	Okres realizacji			
C1 Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania	K I	ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ	C1KI-Z1	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami na terenie Gminy	ZW	2009-2012	
			C1KI-Z2	Budowa kanalizacji deszczowej w ciągu ul. Klimczoka	ZW	2009-2012	
		K II	ROZBUDOWA SIECI WODOCIĄGOWEJ I OGRANICZENIE STRAT W PRZESYLE WODY	C1KII-Z1	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w Miesznej	ZW	2009-2011
				C1KII-Z2	Wymiana sieci wodociągowej na odcinkach jej niskiej jakości	ZK	CIĄGŁE
	K III	OCHRONA PRZED POWODZIĄ	C1KIII-Z1	Budowa zbiornika na potoku Wilkówka w Wilkowicach	ZW	2009-2012	
			C1KIII-Z2	Budowa zbiornika na potoku Białka w Bystrej	ZW	2009-2012	
			C1KIII-Z3	Konserwacja rowów i cieków wodnych związanych z ochroną przeciwpowodziową	ZW	CIĄGŁE	
			C1KIII-Z4	Konserwacja cieków wodnych będących w administracji ŚZMiUW i RZGW	ZK	CIĄGŁE	
	ZADANIA DŁUGOTERMINOWE na lata 2013-2016						
	K I	ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ		Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Gminie	ZW	2013-2016	
			Budowa zbiornika na potoku Wilkówka w Wilkowicach	ZW	2013-2016		
			Budowa zbiornika na potoku Białka w Bystrej	ZW	2013-2016		

2.2.1 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Podstawowym aktem prawnym regulującym sprawy w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 - Prawo wodne (Tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późniejszymi zmianami)

Ustawa ta reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie wodami.

Wody, jako integralna część środowiska oraz siedliska dla zwierząt i roślin, podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność.

Zgodnie z art.38.3 ustawy w celu ochrony jednolitych części wód podejmuje się w szczególności działania polegające na:

- 1) unikaniu, eliminowaniu, ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności spowodowanego przez wprowadzanie do jednolitych części wód powierzchniowych substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w tym substancji priorytetowych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 38a ust. 6;
- 2) eliminowaniu lub stopniowym ograniczaniu przedostawania się do wód zanieczyszczeń, w szczególności substancji priorytetowych;
- 3) zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody;
- 4) zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania koryt cieków.

Ochrona wód jest realizowana z uwzględnieniem postanowień działu I i działu III w tytule II oraz działów I-III w tytule III ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

Aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2.000 powinny być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, zakończone oczyszczalniami ścieków, zgodnie z ustaleniami krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Minister Środowiska wydał dniu 22 grudnia 2004 r. rozporządzenie w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji (DZ. U. Nr 283 poz. 2841).

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych powstał w dniu 16 grudnia 2003 r. Pierwsza aktualizacja Programu została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 7 czerwca 2005 r.

W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska (art. 42.4 ustawy).

Zgodnie z art. 47 ustawy Prawo wodne produkcję rolną prowadzi się w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przy czym przez związki azotu rozumie się wszelkie substancje zawierające azot, z wyjątkiem gazowego azotu cząsteczkowego.

W art. 81 stwierdzono, iż ochrona przed powodzią oraz suszą jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej.

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią oraz suszą realizuje się w szczególności przez:

- 1) zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych;
- 2) racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- 3) funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze;
- 4) kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono m.in. następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Racjonalne gospodarowanie zasobami wodny”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Głównym celem średniookresowym jest racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

Kierunki działań w latach 2009-2012

Obecny stan gospodarki wodnej wymaga głębokiej i szybkiej reformy. Pierwszym jej krokiem będzie przyjęcie przez Rząd i Parlament Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami do 2030 r. (z uwzględnieniem etapu 2015 r.).

Powinna ona formułować główne kierunki działań, w tym m. in.:

- wyodrębnienie w ramach gospodarowania wodami dwóch sektorów, tj. sektora zarządzania zasobami wodnymi (funkcja organu właściwego w sprawach gospodarowania wodami, zarządzającego zasobami wodnymi i wykonującego kontrole) oraz sektora administrowania majątkiem Skarbu Państwa (utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz planowanie i realizacja inwestycji w gospodarce wodnej),
- stopniowe wprowadzanie odpłatności przez użytkowników wód za korzystanie przez nich z zasobów wodnych, z uwzględnieniem oddziaływania na środowisko,
- pełne dostosowanie polskiego prawa do prawa UE,

- opracowanie i wdrożenie systemu informatycznego gospodarowania wodami spójnego z systemem informatycznym resortu „Środowisko”,
- przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która wskazywała będzie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
- wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
- realizację zadań wynikających z ustawy - Prawo wodne przez państwową służbę hydrologiczno-meteorologiczną i państwową służbę hydrogeologiczną,
- rozwój tzw. małej retencji wody przy wsparciu finansowym z programów UE,
- realizacja projektów z środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią.

W zakresie „Ochrona wód” w Polityce Ekologicznej Państwa określono m.in. następujące cele średniokresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012:

Cele średniokresowe do 2016 r.

Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM. Osiągnięcie tego celu będzie oznaczało przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizację Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku.

Naczelnym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Ten długofalowy cel powinien być zrealizowany do 2015 r. tak, jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE, natomiast w polskim prawodawstwie ustawa - Prawo wodne. Cel ten będzie realizowany przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju. W tych dokumentach planistycznych zawarte będą między innymi informacje na temat działań, które należy podjąć w terminie do końca 2012 r., aby móc osiągnąć zakładane cele środowiskowe. Plany gospodarowania wodami opracowane zostaną do grudnia 2009 r. Dokumenty te, zgodnie z ustawą - Prawo wodne, zatwierdzane są przez Radę Ministrów.

Kierunki działań w latach 2009-2012

Do końca 2012 r. powinny zostać zrealizowane następujące działania:

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów dla wszystkich aglomeracji powyżej 15 000 RLM oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnych wspierana dotacjami z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet I),
- uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju,
- opracowanie programów działań specjalnych mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące przede wszystkim ze źródeł przemysłowych,
- realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
- wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
- wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,
- ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,
- rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ścisła współpraca z państwami leżącymi nad Morzem Bałtyckim w realizacji programu ochrony wód tego morza w ramach Konwencji Helsińskiej,
- wdrożenie do praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków.

2.2.2 Matryca logiczna

Tabela 3 Matryca logiczna – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Wysoka jakość wód powierzchniowych, oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania			
Rezultaty:	Zapewnienie zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków mieszkańców Gminy, ochrona wód, ochrona przed powodzią	Długość sieci kanalizacyjnej, długość sieci wodociągowej, długość utrzymywanych cieków przeciwpowodziowych	Weryfikacja na podstawie protokołów przekazania i wykonania robót Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych
Działania:	ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ ROZBUDOWA SIECI WODOCIĄGOWEJ I OGRANICZENIE STRAT W PRZESYLE WODY OCHRONA PRZED POWODZIĄ	Opracowanie projektów, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawcy Opracowanie projektów, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawcy Opracowanie projektów, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawcy	Przewidywany koszt działań inwestycyjnych w tym zakresie w okresie 2009-2012: 17 292,00 tys. zł	Nie zidentyfikowano

2.2.3 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 4 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]				
					rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
C I	Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania								
	K I	ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ							2 065,0
			Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami na terenie Gminy	4 600,0	2 100,0	1 000,0	1 500,0	-	
			Budowa kanalizacji deszczowej w ciągu ul. Klimczoka	1 950,0	750,0	600,0	600,0	-	
K II			ROZBUDOWA SIECI WODOCIĄGOWEJ I OGRANICZENIE STRAT W PRZESYLE WODY	816,0	616,0	100,0	100,0	-	
			Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Miesznej	816,0	616,0	100,0	100,0	-	
			Wymiana sieci wodociągowej na odcinkach jej niskiej jakości	ZADANIE KOORDYNOWANE					
K III			OCHRONA PRZED POWODZIĄ	4 550,0	135,0	285,0	2 065,0	2 065,0	
			Budowa zbiornika na potoku Wilkówka w Wilkowicach	4 100,0	30,0	70,0	2 000,0	2 000,0	
			Budowa zbiornika na potoku Białka w Bystrej	300,0	100,0	100,0	50,0	50,0	
			Konserwacja rowów i cieków wodnych związanych z ochroną przeciwpowodziową	150,0	5,0	115,0	15,0	15,0	
			Konserwacja cieków wodnych będących w administracji SZMiUW i RZGW	ZADANIE KOORDYNOWANE					

2.2.4 Wnioski

Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych przed zanieczyszczeniem, głównie w wyniku rozbudowy sieci kanalizacyjnej jest najważniejszym zadaniem w zakresie ochrony środowiska w Gminie Wilkowice do roku 2012.

Jeśli gmina będzie w stanie zabezpieczyć odpowiednią ilość środków finansowych, to do roku 2015 przewiduje się skanalizowanie całego terenu gminy i podłączenie do kanalizacji większości posesji w Gminie.

W zakresie zaopatrzenia w wodę w latach 2009-2012 zostanie zakończona budowa głównych linii wodociągowych w Gminie.

Racjonalizacji zużycia wody w tym ograniczeniu strat wody i poprawy jej jakości służyć będzie systematyczna wymiana odcinków sieci wodociągowej będących w złym stanie technicznym.

Utrzymywane będą na bieżąco również rowy i cieki istotne dla ochrony przeciwpowodziowej.

Prowadzone będą działania dla zmniejszenia bezpośrednich odpływów wód deszczowych. Realizowana będzie budowa zbiorników retencyjnych na Wilkowiec i Białce.

Na bieżąco prowadzona będzie rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z przyłączami na nowych terenach przeznaczonych m.in. pod budownictwo i przemysł na terenie Gminy Wilkowice.

2.3 Gospodarka odpadami

2.3.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Obecny system gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Wilkowice jest nastawiony na obsługę wszystkich jej mieszkańców i opiera się na współpracy ze Spółką EKOŁAD Sp. z o.o. w Wilkowicach, będącej własnością gminy Wilkowice i Buczkowice. W wyniku przeprowadzonego w październiku 2005 roku referendum została podjęta decyzja o wprowadzeniu jednolitej, zryczałtowanej opłaty za wywożenie odpadów komunalnych z posesji od mieszkańców gminy Wilkowice.

21 września 2006 roku uchwalono „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wilkowice”.

Regulamin określa obowiązki w zakresie:

selektywnej zbiórki odpadów,

utrzymania czystości i porządku,

rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych,

częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych,

obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe,

wymagań w zakresie utrzymania zwierząt gospodarskich.

Istniejący potencjał i możliwości techniczne Spółki EKOŁAD gwarantują stały odbiór odpadów i stanowią jednocześnie podstawę do prowadzenia stabilnej gospodarki odpadami komunalnymi w gminie.

Eksploatacja składowiska odpadów

Gmina posiada składowisko odpadów komunalnych w Wilkowicach , zarządzane przez Spółkę z o.o. „EKOŁAD”. Składowisko obsługuje zarówno Gminę Wilkowice jak i gminę sąsiednią Buczkowice.

Decyzją nr 2397/OS/2008 Marszałek Województwa Śląskiego udzielił firmie EKOŁAD Sp. z o.o. pozwolenia zintegrowanego dla składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Ilość składowanych odpadów w 2007r wynosiła ogółem ok. 1550,5 Mg, a w roku 2008 ok. 1840,2 Mg.

Odcieki ze składowiska wywożone są na oczyszczalnię ścieków .

W dalszym ciągu problemem w Gminie jest tworzenie się "dzikich" wysypisk śmieci, powodujących zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych skażeniami przenikającymi do gruntu, a następnie do wód.

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych „ u źródła”

Na terenie Gminy został wprowadzony system segregacji odpadów „u źródła”. Mieszkańcy na terenie posesji wydzielają ze strumienia odpadów komunalnych następujące frakcje: papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale oraz odpady niebezpieczne (baterie i eternit). Odpady z selektywnej zbiórki „u źródła” są zbierane do odpowiednio oznaczonych worków foliowych. Systemem segregacji odpadów „u źródła” jest objętych 2500 posesji.

Na terenie gminy Wilkowice zbiórką odpadów zmieszanych i zbieranych selektywnie zajmuje się firma „EKOŁAD” Sp. z o.o. Częstotliwość odbioru odpadów od mieszkańców Gminy wynosi 2 razy w miesiącu, natomiast odpadów segregowanych – 1 w miesiącu.

Odpady biodegradowalne i zielone

Odpady ulegające biodegradacji (w tym odpady zielone) na terenach wiejskich są zazwyczaj selektywnie zagospodarowywane w indywidualnych przydomowych kompostowniach.

Za zbiórkę odpadów zielonych z terenów parków i zieleńców odpowiada Spółka Ekoład, z kolei z terenów cmentarzy firmy zarządzające nimi.

Odpady zielone z terenu gminy są wywożone na kompostownię do Żywca.

Odpady wielkogabarytowe

System gospodarowania odpadami wielkogabarytowymi na terenie Gminy opiera się na prowadzonej przez EKOŁAD corocznej zbiórce odpadów wielkogabarytowych na zasadzie wystawki, tzn. w określonych terminach i miejscach zbiórki, każdorazowo podawanych do publicznej wiadomości.

Odpady wielkogabarytowe mieszkańcy Gminy mogą dostarczać bezpośrednio na teren składowiska odpadów.

Odpady elektryczne i elektroniczne

Na terenie Gminy możliwe jest dostarczanie na teren składowiska w sposób selektywny odpadów elektrycznych i elektronicznych.

Istnieje możliwość oddania zużytego sprzętu przy zakupie nowego zgodnie z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1495), że „Wprowadzający sprzęt przeznaczony dla gospodarstw domowych jest obowiązany do zapewnienia zbierania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych”.

Odpady remontowo – budowlane

Odpady budowlane są usuwane w sposób ciągły, selektywny bezpośrednio od mieszkańców i na ich koszt - na indywidualne zlecenie - przez firmę Ekoład odbierającą odpady komunalne.

Odpady remontowo-budowlane i wyroby zawierające azbest mieszkańcy Gminy mogą dostarczać bezpośrednio na teren składowiska odpadów.

Odpady opakowaniowe

Odpady opakowaniowe są selektywnie zbierane w ramach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Końcowa segregacja tych odpadów odbywa się na terenie składowiska.

Odpady niebezpieczne wytwarzane w strumieniu odpadów komunalnych

Ze strumienia odpadów niebezpiecznych zbierane są zużyte baterie - odpowiednie pojemniki zostały przekazane przez firmy odbierające te odpady i zainstalowane w szkołach. Zebrane odpady są odbierane nieodpłatnie przez firmę posiadającą wymagane prawem zezwolenia. Działania te wpisują się w system edukacyjno-informacyjny.

Istnieje także możliwość przekazywania na składowisko odpadowych wyrobów zawierających azbest. Usuwanie wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców jest wspierane ze środków budżetowych Gminy i środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

2.3.2 Stan docelowy

Eksploatacja składowiska odpadów

Pozostała do wykorzystania (po wykonaniu obwałowania) pojemność wynosi 15,2tys.m3 odpadów, co pozwala na ok. 5-6 letnią eksploatację składowiska.

Dzięki segregacji odpadów na składowisko trafiać będą odpady segregowane, dalszemu zmniejszeniu ulegnie ilość odpadów biodegradowalnych umieszczanych na składowisku.

Odpady biodegradowalne i odpady zielone

Kontynuacja odzysku odpadów biodegradowalnych (w tym zielonych) na terenach wiejskich przez instalowanie i eksploatację przydomowych kompostowników. Oparcie systemu zbiórki w/w odpadów na zasadzie selektywnej zbiórki prowadzonej w sposób ciągły, bezpośrednio od mieszkańców, bądź przez odzysk ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych odebranych od właścicieli lub zarządców nieruchomości.

Zgodnie z założeniami rozdziału IV regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wilkowice oraz prognozami zmiany poziomu ludności Gminy określono maksymalny poziom odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych do składowania:

do dnia 31 grudnia 2010 r. – nie więcej niż 397 Mg/rok

do dnia 31 grudnia 2013 r. – nie więcej niż 265 Mg/rok

do dnia 31 grudnia 2015 r. – nie więcej niż 243 Mg/rok

Kontynuacja odbierania i odzysku odpadów zielonych z terenów Gminnych przez Spółkę Ekoład, oraz ich przetwarzanie (rozdrabnianie, sezonowanie) w celu przygotowania do odzysku.

Odpady wielkogabarytowe

Usuwanie w sposób ciągły, bezpośrednio od mieszkańców i na ich koszt przez firmę EKOŁAD odbierającą odpady komunalne posiadającą podpisane umowy z właścicielami nieruchomości.

Dla przeciwdziałania powstawaniu dzikich wysypisk odpadów, prowadzenie okresowej zbiórki odpadów wielkogabarytowych na zasadzie wystawki.

Odpady remontowo – budowlane

Usuwanie w sposób ciągły, bezpośrednio od mieszkańców i na ich koszt przez firmę EKOŁAD odbierającą odpady komunalne posiadającą podpisane umowy z właścicielami nieruchomości.

Przyjmowanie odpadów remontowo-budowlanych bezpośrednio na terenie składowiska odpadów.

Odpady opakowaniowe

Zgodnie z art. 16a ustawy o odpadach, do obowiązkowych zadań gminy dotyczących systemu zbierania oraz funkcjonowania instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych należy także osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych. W związku z powyższym zostaną podjęte dodatkowe działania dla rozwoju systemu zbierania i segregacji odpadów opakowaniowych powstających na terenie Gminy.

Odpady niebezpieczne wytwarzane w strumieniu odpadów komunalnych

Położenie nacisku na działania mające na celu segregację i zagospodarowanie poszczególnych odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych. Odpady niebezpieczne będą selektywnie zbierane, oraz poddawane unieszkodliwianiu poza terenem Gminy Wilkowice.

Przewiduje się w dalszym ciągu dofinansowywanie usuwania azbestu i wyrobów azbestowych na terenie Gminy.

Sprzęt elektroniczny i elektryczny

Informowanie mieszkańców poprzez stronę internetową Gminy o miejscach, w których istnieje możliwość oddania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Inne

Zabezpieczenie przez Gminę środków finansowych przeznaczonych na ewentualne usuwanie odpadów z miejsc do tego celu nie przeznaczonych (dziłkie wysypiska odpadów).

2.3.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020”:

Cel strategiczny IV „poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”

Kierunek działań 5 „Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami”

Uporządkowaniu i wdrożeniu systemu gospodarki odpadami służyć powinna realizacja Planów Gospodarki Odpadami na poszczególnych szczeblach administracji publicznej w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym oraz odpadami niebezpiecznymi.

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należy dążyć do uporządkowania pod względem organizacyjnym systemów zbiórki i transportu, podniesienia świadomości społecznej mieszkańców, podniesienia skuteczności selekcji odpadów oraz rozwoju selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska.

Cel szczegółowy: Ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku.

W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskują projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze.

„Program ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015”

Celem długoterminowym do 2015 roku jest „Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów”.

W zakresie odpadów komunalnych celem jest „intensyfikacja działań zmierzających do uporządkowania gospodarki odpadami komunalnymi” wynikająca z pilnej konieczności rozwiązania problemów z minionych lat i przeciwdziałaniu powstawania nowych oraz z potrzeby zapewnienia trwałych infrastrukturalnych podstaw rozwoju regionu w przyszłości.

Działania strategiczne wdrażane w horyzoncie czasowym do roku 2015 mają służyć wprowadzeniu systemowej gospodarki odpadami komunalnymi, m.in. poprzez:

- wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań w sferze ekonomii i zarządzania oraz techniki,
- integrowanie gospodarki odpadami z innymi sektorami gospodarki i infrastruktury komunalnej,
- optymalne gospodarowanie przestrzenią i zasobami środowiska.

Do roku 2015 zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych powinni być objęci wszyscy mieszkańcy województwa, co pozwoli na wyeliminowanie niekontrolowanego składowania odpadów i powstawania tzw. dzikich wysypisk.

Województwo Śląskie posiada dokument pt. Strategia gospodarki odpadami komunalnymi w Województwie Śląskim w perspektywie do 2015 roku. Strategia ta szczegółowo ujmuje prognozy co do ilości produkowanych odpadów i sposobów zagospodarowania. W Strategii przewiduje się, od lat 2006 - 2010 produkcja odpadów komunalnych będzie malała (roczny faktor spadku produkcji odpadów będzie wynosił 3%) i po roku 2010 produkcja odpadów będzie się utrzymywała na poziomie z 2010 roku.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

Biorąc pod uwagę oczekiwania społeczne oraz uwarunkowania lokalizacyjno-przyrodnicze, jako podstawowy priorytet gospodarki odpadami w Powiecie do roku 2015 przyjęto – ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.2.:

Wysoka jakość usług komunalnych, edukacyjnych i społecznych

Działanie:

2.2.9. Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów

Cel szczegółowy 2.4:

Dbłość o porządek, estetykę, ład przestrzenny i architektoniczny z zachowaniem piękna krajobrazu

Działanie:

2.4.3. Opracowanie, wdrożenie i aktualizowanie regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie

W oparciu o powyższy cel przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie gospodarki odpadami na lata 2009-2012:

„Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 4 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2009–2012, oraz długoterminowe (perspektywiczne) na lata 2013-2016:

Tabela 5 Cele i kierunki działań - Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji	
C2 Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska	K I UTRZYMANIE ZORGANIZOWANEJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH	C2KI-Z1	Budowa i eksploatacja komputerowego systemu ewidencji	ZW	CIĄGŁE
		C2KI-Z2	Zbiórka odpadów wielkogabarytowych	ZW	CIĄGŁE
		C2KI-Z3	Ograniczenie ilości odpadów składowanych pochodzących z cementarzy	ZK	CIĄGŁE
	K II ROZWÓJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W STRUMIENIU ODPADÓW KOMUNALNYCH	C2KII-Z1	Rozszerzenie systemu segregacji odpadów „u źródła” i kontenerowej (system zbiórki przeterminowanych leków od mieszkańców, zbierania baterii itp.)	ZW	CIĄGŁE
		C2KII-Z2	Usuwanie azbestu i wyrobów azbestowych	ZW	CIĄGŁE
	K III UTRZYMANIE SKŁADOWISKA ODPADÓW	C2KIII-Z1	Rozbudowa i eksploatacja składowiska odpadów	ZK	2009-2016
	K IV ZAPOBIEGANIE ZANIECZYSZCZENIU ŚRODOWISKA ODPADAMI KOMUNALNYMI	C2KIV-Z1	Likwidacja niezorganizowanych miejsc gromadzenia odpadów	ZW	CIĄGŁE

2.3.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów określono w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz.251).

Dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa oraz realizacji zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania; lub zapewnienia zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, jeżeli nie udało się zapobiec powstawaniu odpadów, bądź zapewnienia zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi, a także stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska, opracowywane są Plany Gospodarki Odpadami. Plany są opracowywane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, oraz stanowią część odpowiedniego Programu Ochrony Środowiska i są tworzone w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska.

Zgodnie z art. 16a ustawy o odpadach, do obowiązkowych zadań własnych gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należy:

- 1) zapewnianie objęcia wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych;
- 2) zapewnianie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, aby było możliwe:
 - a) ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - b) wydzielenie odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych,
 - c) osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych;
- 3) zapewnianie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami lub przedsiębiorcami instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych albo zapewnienie warunków do budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych przez przedsiębiorców;
- 4) zapewnianie warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania:
 - a) do dnia 31 grudnia 2010 r. - do nie więcej niż 75 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - b) do dnia 31 grudnia 2013 r. - do nie więcej niż 50 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - c) do dnia 31 grudnia 2020 r. - do nie więcej niż 35 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono m.in. następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Gospodarka odpadami”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Celami średniookresowymi w zakresie gospodarki odpadami są:

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865),
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

Kierunki działań w latach 2009-2012

Aby osiągnąć cele średniookresowe konieczne jest w latach 2009-2012 :

- zorganizowanie banku danych o odpadach (do końca 2009 r.),
- reforma obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu (do końca 2009 r.),
- zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie wdrożeń nowych technologii w tym zakresie,
- dostosowanie składowisk odpadów do standardów UE (do końca 2009 r.),

- wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszania ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małoodpadowe),
- realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- dokończenie akcji likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów (do końca 2010 r.).

2.3.5 Matryca logiczna

Tabela 6 Matryca logiczna – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska			
Rezultaty:	Zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów od 100% mieszkańców Gminy;	Ilość wydanych zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych; Ilość podpisanych umów na odbiór odpadów komunalnych; ograniczenie ilości składowanych odpadów; ilość odpadów zebranych od mieszkańców w sposób selektywny; wybór technologii sanitacji osadów ściekowych, ilość odpadów przyjętych na składowisko	Dane ewidencjonowane w systemie komputerowym; wymagane prawem sprawozdania odbierających odpady komunalne od mieszkańców;	Brak danych przekazanych od firm prowadzących działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców; ograniczenia zastosowania technologii sanitacji osadów ściekowych
Działania:	UTRZYMANIE ZORGANIZOWANEJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH ROZWÓJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W STRUMIENIU ODPADÓW KOMUNALNYCH ZAOPBIEGANIE ZANIECZYSZCZENIU ŚRODOWISKA ODPADAMI KOMUNALNYMI	Realizacja założeń opracowanej Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami na lata 2009-2016	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2009-2012	Nie zidentyfikowano

2.3.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 7 Harmonogram realizacji Programu – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]			
					rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C2	Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska			371,5	94,0	92,5	92,5	92,5
	K I	UTRZYMANIE ZORGANIZOWANEJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH		103,5	27,0	25,5	25,5	25,5
	C2KI-Z1	Eksploatacja komputerowego systemu ewidencji		3,5	2,0	0,5	0,5	0,5
	C2KI-Z2	Zbiórka odpadów wielkogabarytowych		100,0	25,0	25,0	25,0	25,0
	C2KI-Z3	Ograniczenie ilości odpadów składowanych pochodzących z cmentarzy						
	K II	ROZWÓJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W STRUMIENIU ODPADÓW KOMUNALNYCH		208,0	52,0	52,0	52,0	52,0
	C2KII-Z1	Rozszerzenie systemu segregacji odpadów „u źródła” i kontenerowej (system zbiórki przeterminowanych leków od mieszkańców, zbierania baterii itp.)		8,0	2,0	2,0	2,0	2,0
	C2KII-Z2	Usuwanie azbestu i wyrobów azbestowych		200,0	50,0	50,0	50,0	50,0
K III	UTRZYMANIE SKŁADOWISKA ODPADÓW							
	C2KIII-Z1	Rozbudowa i eksploatacja składowiska odpadów						
K IV	ZAPOBIEGANIE ZANIECZYSZCZENIU ŚRODOWISKA ODPADAMI KOMUNALNYMI			60,0	15,0	15,0	15,0	15,0
	C2KIV-Z1	Likwidacja nieorganizowanych miejsc gromadzenia odpadów		60,0	15,0	15,0	15,0	15,0

2.3.7 Wnioski

Selektywna zbiórka odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych stanowi podstawową zasadę zbiórki odpadów na terenie Gminy Wilkowice.

Składowisko odpadów będzie eksploatowane zgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu zintegrowanym.

Maksymalny poziom odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych do składowania na składowiskach odpadów zostanie ograniczony do: 397 Mg rocznie do dnia 31 grudnia 2010 oraz 243 Mg rocznie do dnia 31 grudnia 2015.

Przewiduje się kontynuację finansowego wsparcia usuwania przez mieszkańców z terenów swoich posesji azbestu i wyrobów azbestowych z terenu Gminy.

2.4 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

2.4.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Warunki glebowe i rolnictwo

Obszary rolnicze gminy Wilkowice zlokalizowane są, przede wszystkim w obszarze Kotliny Żywieckiej. Ich powierzchnie podlega procesowi ciągłego zmniejszania na rzecz terenów zurbanizowanych. Występują tu gleby od lekkich poprzez ciężkie do bardzo trudnych do uprawy typu glin ilastych, glin pylastych i pyłów lessopodobnych. W większości są zagrożone lub ulegają erozji. We wszystkich sołectwach występują gleby III-VI klasy bonitacji z przewagą IV klasy. Są one zakwalifikowane do następujących kompleksów glebowych:

zbożowy pastewny mocny
pszenny górski
zbożowo- pastewny górski
owsiano-pastewny górski

Produkcja rolnicza ma marginalne znaczenie dla dochodów mieszkańców ze względu na :

- Znaczne rozdrobnienie gruntów – średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 1-2 ha
- Niską opłacalność produkcji rolniczej
- Niską bonitację gleb
- Strukturę demograficzno-społeczną. Podstawowe dochody mieszkańców gminy uzyskiwane są z działalności poza rolniczej

2.4.2 Stan docelowy

Warunki glebowe i rolnictwo

Wszyscy rolnicy w swojej działalności kierować się będą obowiązującymi przepisami prawnymi, oraz zasadami określonymi w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej¹⁴.

Rolnicy, przestawiający swoje gospodarstwo na gospodarstwo ekologiczne dodatkowo zobowiązani są postępować zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego.

Ze względu na atrakcyjne przyrodniczo położenie gminy promowane będą działania dla tworzenia gospodarstw agroturystycznych.

2.4.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020”:

Cel strategiczny IV „poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”.

Kierunek działań 7 „polepszenie jakości powietrza”.

Zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń powietrza oraz ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających, w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, wpłynie pozytywnie na poprawę jakości gleb i wód powierzchniowych oraz w znacznym stopniu przyczyni się do polepszenia stanu zdrowia mieszkańców regionu. Poprawa jakości powietrza należy również do najistotniejszych elementów nowego wizerunku województwa.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska.

Cel szczegółowy: Ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku.

W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskują projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze.

„Program ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015”

Celem długoterminowym do 2015 roku jest „Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych”.

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb w województwie śląskim, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacji,

¹⁴ Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej. Ministerstwo Rozwoju Rolnictwa i Wsi, Ministerstwo Środowiska. Warszawa 2002

- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
- zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb stwarzają procesy degradacji spowodowanej emisją zanieczyszczeń, erozją oraz niewłaściwą agrotechniką,
- odpowiedniej zmianie struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W części dotyczącej ochrony gleb jako cel zapisano:

Ochrona, rekultywacja i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych.

Podniesienie poziomu wiedzy rolników

Rozwój rolnictwa ekologicznego

Kierunki działań:

- Wapnowanie gleb i racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów
- Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych
- Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej
- Opracowanie i realizacja programu odbudowy i modernizacji melioracji podstawowej i szczegółowej
- Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego
- Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych

W celach systemowych w zakresie rolnictwa zapisano:

Dostosowywanie struktur obszarów wiejskich i rolnictwa w związku z naszą obecnością Unii Europejskiej z zachowaniem regionalnego charakteru produkcji rolniczej.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 3: Stworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Cel szczegółowy 3.4.:

Wsparcie instytucjonalne rozwoju gospodarczego sektorach turystyka i usługi

Działanie:

3.4.1 Powołanie stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych i turystyki wiejskiej

Cel szczegółowy 3.5.:

Utworzenie systemu wsparcia do inwestowania, prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenia nowych miejsc pracy

Działanie:

3.5.5. Działania wspomagające unowocześnienie rolnictwa

3.5.6. Wspieranie tworzenia grup producenckich

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie ochrony gleb na lata 2009-2012:

„Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 2 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2009–2012, oraz długoterminowe (perspektywiczne) na lata 2013-2016:

Tabela 8 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb

CELE		KIERUNKI		ZADANIA		ZW/ZK	Okres realizacji
C3	Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych	KI	POPRAWA BIOLOGICZNEJ WŁAŚCIWOŚCI GLEB	C3KI-Z1	Monitoring okresowych badań zakwaszenia gleb (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)	ZK	CIAĞLE
		KII	BUDOWA ATRAKCYJNOŚCI AGROTURYSTYCZNEJ GMINY	C3KII-Z1	Wspieranie działalności w zakresie agroturystyki (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)	ZK	CIAĞLE

2.4.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Ochronie powierzchni ziemi poświęcony został Dział IV Tytułu II ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Ochrona powierzchni ziemi polega na:

- 1) zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności przez:
 - a) racjonalne gospodarowanie,
 - b) zachowanie wartości przyrodniczych,
 - c) zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
 - d) ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
 - e) utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
 - f) doprowadzenie jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, jeżeli nie są one dotrzymane,
 - g) zachowanie wartości kulturowych z uwzględnieniem zabytków archeologicznych;
- 2) zapobieganiu ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

Podstawowym aktem prawnym w zakresie ochrony gleb jest ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późniejszymi zmianami) która reguluje zasady ochrony gruntów rolnych leśnych oraz rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej gruntów.

Ochrona gruntów rolnych polega na:

- 1) ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- 2) zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi,
- 3) rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- 4) zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- 5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89 poz. 991 z późniejszymi zmianami) określa m.in. warunki stosowania nawozów, w tym nawozów naturalnych, oraz wprowadza od 26 października 2008 r. obowiązek przechowywania nawozów naturalnych w postaci stałej w pomieszczeniach inwentarskich lub na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych przed przenikaniem wycieku do gruntu oraz posiadających instalację odprowadzającą wyciek do szczelnych zbiorników, a nawozów naturalnych w postaci płynnej wyłącznie w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4-miesięcznej produkcji tego nawozu.

W Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej zawarto zbiór przyjaznych środowisku praktyk rolniczych, których stosowanie zapewni zrównoważony rozwój w sferze produkcji rolniczej. Najważniejszym celem Kodeksu jest podniesienie poziomu podstawowej wiedzy o ochronie wody - głównego zasobu środowiska, jak również innych jego elementów: gleby, powietrza, krajobrazu oraz o możliwościach przyczynienia się do ich ochrony.

W ramach Planu Działań dla Żywności Ekologicznej i Rolnictwa w Polsce na lata 2007-2013¹⁵ wyodrębniono podejmowanie 15 zadań, a wśród nich:

- * Organizowanie kampanii promocyjnej produktów rolnictwa ekologicznego wśród konsumentów,
- * Upowszechnianie wiedzy o wymaganiach obowiązujących w rolnictwie ekologicznym w krajach trzecich,
- * Wsparcie organizacji producentów owoców i warzyw w zakresie rolnictwa ekologicznego,
- * Upowszechnienie działań podejmowanych przez UE, które mogą być wykorzystane w sektorze rolnictwa ekologicznego,
- * Rozwój pro-środowiskowej funkcji rolnictwa ekologicznego,
- * Zapewnienie integralności rolnictwa ekologicznego poprzez opracowanie standardów dla nowych obszarów działania rolnictwa ekologicznego,
- * Udostępnianie ewidencji gruntów dla potrzeb rolnictwa ekologicznego,
- * Wsparcie przetwórstwa ekologicznych płodów rolnych.

Wdrożenie Planu Działań będzie również pozytywnie oddziaływać na środowisko. Produkcja prowadzona metodami ekologicznymi w oparciu o walory przyrodnicze jest przyjazna dla środowiska. W rolnictwie ekologicznym nie dopuszcza się do likwidacji zadrzewień śródpolnych, małych enklaw leśnych czy osuszania terenów bagiennych, co nie powoduje degradacji przyrody.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Ochrona powierzchni ziemi”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Głównymi celami średniookresowymi dla ochrony powierzchni ziemi, a w szczególności dla ochrony gruntów użytkowanych rolniczo jest:

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.

¹⁵ Plan Działań dla Żywności Ekologicznej i Rolnictwa w Polsce na lata 2007-2013. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Polsce, Warszawa, marzec 2007

Kierunki działań w latach 2009-2012

W latach 2009-2012 powinny zostać podjęte lub być kontynuowane następujące działania:

- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności,
- rozwój monitoringu gleb,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- zakończenie opracowania systemu osłony przeciw-osuwiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

2.4.5 Matryca logiczna

Tabela 9 Matryca logiczna – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych			
Rezultaty:	Zabezpieczenie gruntów przed zanieczyszczeniami poprzez zapewnienie odpowiedniego przechowywania nawozów naturalnych; Eksploatacja gazu ziemnego ze złóż w Pogórze	Wyniki okresowych badań zakwaszenia gleby;	Okręgowa stacja chemiczno-rolnicza	Brak zainteresowania rolników propagowanymi rozwiązaniami
Działania:	POPRAWA BIOLOGICZNEJ WŁAŚCIWOŚCI GLEB BUDOWA ATRAKCYJNOŚCI AGROTURYSTYCZNEJ GMINY RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW NATURALNYCH	Koordinacja działań mających na celu ochronę i kształtowanie powierzchni ziemi i gleby; Wspieranie działalności w zakresie agroturystyki Koordynacja działań mających na celu ochronę i kształtowanie powierzchni ziemi i gleby;	Wszystkie zadania podejmowane w ramach realizacji celu „Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych” są zadaniami koordynowanymi; Gmina nie ponosi bezpośrednich kosztów realizacji zadań	Nie zidentyfikowano

2.4.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 10 Harmonogram realizacji – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]			
					rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C3	Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych							
	KI	POPRAWA BIOLOGICZNEJ WŁAŚCIWOŚCI GLEB						
	KII	BUDOWA ATRAKCYJNOŚCI AGROTURYSTYCZNEJ GMINY						
		C3KI-Z1	Monitoring okresowych badań zakwaszenia gleb		ZADANIE KOORDYNOWANE			
		C3KII-Z1	Wspieranie działalności w zakresie agroturystyki		ZADANIE KOORDYNOWANE			

2.4.7 Wnioski

Zgodnie z regionalnymi i lokalnymi strategiami przyszłościowym kierunkiem w Gminie Wilkowice staje się rolnictwo zrównoważone i agroturystyka.

2.5 Ochrona powietrza

2.5.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Oceny stanu aktualnego dokonano na podstawie „Siódmej rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Śląskim”¹⁶. Dla potrzeb oceny teren Województwa Śląskiego podzielono na strefy i aglomeracje. Gmina Wilkowice znalazła się w strefie o powierzchni 2229 km², zamieszkiwanej przez 475 tys. mieszkańców a obejmującej Powiaty Bielski, Żywiecki i Cieszyński. W wyniku przeprowadzonych pomiarów dokonano klasyfikacji stref pod kątem dotrzymywania dopuszczalnych poziomów normowanych zanieczyszczeń. Dla kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia łączna klasa ogólna dla strefy bielsko-żywieckiej „C” jest spowodowana ze względu na klasę zanieczyszczenia PM10 i B(a)P (klasa C). Pozostałe zanieczyszczenia w klasie A. Klasa C oznacza konieczność opracowania Programu Ochrony Powietrza dla B(a)P. Uwzględniając kryteria dla określone w celu ochrony roślin strefa bielsko-żywiecka, podobnie jak wszystkie inne strefy Województwa Śląskiego, została zaklasyfikowana do klasy A co oznacza brak konieczności podejmowania działań i utrzymanie jakości powietrza w strefie na tym samym lub lepszym poziomie.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są źródła przemysłowe, źródła energetyczne w tym tzw. niska emisja, komunikacyjne źródła zanieczyszczeń, emisja niezorganizowana, jak też emisja transgraniczna.

Emisja przemysłowa

Na terenie Gminy brak znaczących (wymagających pozwolenia zintegrowanego) przemysłowych źródeł emisji do powietrza.

Emisja ze źródeł energetycznych (w tym niska emisja)

Na terenie Gminy brak znaczących (wymagających pozwolenia zintegrowanego) źródeł emisji energetycznej do powietrza.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest szereg kotłowni lokalnych zaopatrujących w ciepło zakłady przemysłowe, szkoły itp., wykorzystujące jako nośniki energii zarówno paliwo węglowe, jak i gaz ziemny czy olej opałowy.

Dla ograniczenia wielkości emisji z obiektów będących w administracji Gminy w latach przeprowadzono szereg przedsięwzięć poprawy efektywności energetycznej i

¹⁶ Siódma ocena jakości powietrza w województwie śląskim. WIOŚ. Katowice, marzec 2009

ograniczenia niskiej emisji na drodze termomodernizacji połączonej z wymianą źródeł ciepła.

Tzw. niską emisję stanowią głównie kotły i piece będące źródłami ogrzewania budynki mieszkalnych, opalane najczęściej paliwem stałym niskiej jakości, a niejednokrotnie odpadami.

W ramach akcji informacyjnej mieszkańców informowano o możliwości pozyskania środków z przeznaczeniem na modernizację instalacji grzewczej, w formie niskooprocentowanych kredytów bankowych.

Emisja komunikacyjna

Na wielkość emisji komunikacyjnej (tlenek, węgla, węglowodory, tlenki azotu) poza konstrukcją i stanem technicznym silników samochodowych oraz rodzajem stosowanego paliwa decydujący wpływ ma natężenie, oraz płynność ruchu i stan dróg.

Emisje komunikacyjne ze względu na zmienne natężenie ruchu cechują się dużą nierównomiernością zarówno w ciągu doby, jak i w ciągu roku.

Największe natężenie ruchu drogowego występuje na drodze relacji Bielsko Biała – Żywiec

Emisja niezorganizowana

Do emisji niezorganizowanej na terenie gminy zaliczyć można emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z obiektów powierzchniowych jak np. oczyszczalnie i podczyszczalnie ścieków, jak również emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie, czy zabronione spalanie na powierzchni ziemi odpadów jak też wypalanie traw, itp.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy Wilkowice istnieje możliwość energetycznego wykorzystania zasobów wód geotermalnych.

Zasoby energii geotermalnej występujące w Wilkowicach zostały opisane w opracowaniu "Ocena zasobów energii geotermalnej gminy Wilkowice i propozycje prawidłowego ich wykorzystania" BAPE maj 1998.

Rozpoznanie budowy geologicznej podłoża gminy Wilkowice w ww. opracowaniu dokonane zostało podstawie przeprowadzonych badań geofizycznych i interpolacji wyników badań z obszarów sąsiednich. Stopień rozpoznania budowy geologicznej pozwala z dość dużym prawdopodobieństwem prognozować występowanie wód geotermalnych w podłożu skalnym gminy.

Promieniowanie niejonizujące

Źródłem promieniowania jest każde urządzenie w którym następuje przepływ prądu np. sieci energetyczne w tym linie wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefony telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radio, urządzenia radiowo-nawigacyjne, urządzenia elektryczne wykorzystywane w domu, itp.

Z informacji uzyskanych w Beskidzkiej Energetyce S.A. wynika, że na terenie Gminy Wilkowice brak jest stacji o napięciu równym lub wyższym niż 110 kV, będących źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego:

Oprócz wymienionych źródeł niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz, na terenie Gminy zlokalizowane są obiekty radiokomunikacyjnych, w tym głównie stacje bazowe telefonii komórkowej.

Stacje bazowe telefonii komórkowej pracują wyłącznie w paśmie mikrofalowym, tzn. na częstotliwościach powyżej 300 MHz.

Ogólne zasady ochrony środowiska i ludzi przed promieniowaniem niejonizującym stanowią, że źródła emisji promieniowania mogą być używane wyłącznie pod warunkiem zapewnienia całkowitej ochrony przed ich niekorzystnym oddziaływaniem na ludzi i środowisko.

2.5.2 Stan docelowy

Emisja przemysłowa

Ze względu na zapisy planu miejscowego na terenie Gminy nie zostaną zlokalizowane zakłady o znaczącej emisji do atmosfery. Zakłady produkcyjno-usługowe modernizując swoje procesy wytwórcze zgodnie z wymogami najlepszych dostępnych technik w sposób ciągły będą ograniczać wielkość emisji do środowiska.

Emisja ze źródeł energetycznych (w tym niska emisja)

Wszystkie budynki administrowane przez Gminę będą odpowiadały standardom energetycznym i będą wyposażone w wysokosprawne, niskoemisyjne źródła ciepła, zasilane głównie gazem ziemnym wysokometanowym.

Podjęte zostaną działania edukacyjne dla ograniczenia niskiej emisji z budynków mieszkalnych.

Emisja komunikacyjna

Zakończona zostanie przebudowa układu komunikacyjnego dróg na terenie Gminy powodująca zwiększenie płynności ruchu, a tym samym obniżenie emisji komunikacyjnej.

Systematycznym remontom będą poddawane drogi gminne, tak aby ograniczona została emisja komunikacyjna.

Emisja niezorganizowana

Minimalizacja emisji niezorganizowanej zostanie osiągnięta na drodze poprawy efektywności procesów technologicznych, oraz hermetyzacji urządzeń.

Odnawialne źródła energii

Przeprowadzona zostanie analiza możliwości prowadzenia inwestycji w zakresie OZE na terenie Gminy Wilkowice szczególnie w zakresach gdzie została zaklasyfikowana do gmin województwa śląskiego które charakteryzują się najbardziej korzystnymi warunkami (tzw. B) tzn. w zakresie wykorzystania energii z biomasy i energii wiatru 60 m n.p.t.

W planie zagospodarowania przestrzennego gminy planuje się wyznaczyć tereny pod zabudowę wiatraków.

Promieniowanie niejonizujące

Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym będzie polegała głównie na przestrzeganiu przepisów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883 z 2003 roku).

2.5.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020”:

Cel strategiczny IV „poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”

Kierunek działań 7 „polepszenie jakości powietrza”.

Zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń powietrza oraz ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających, w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, wpłynie pozytywnie na poprawę jakości gleb i wód powierzchniowych, oraz w znacznym stopniu przyczyni się do polepszenia stanu zdrowia mieszkańców regionu. Poprawa jakości powietrza należy również do najistotniejszych elementów nowego wizerunku województwa.

Największym problemem w kontekście zanieczyszczenia powietrza w Województwie Śląskim jest wysokie stężenie pyłu zawieszonego. W celu poprawy zaistniałej sytuacji należy przede wszystkim ograniczyć emisję pyłu związaną z wytwarzaniem energii cieplnej do celów bytowo-gospodarczych poprzez podłączanie do istniejących sieci ciepłowniczych, zwiększenie wykorzystania energii elektrycznej i gazu oraz lokalnych zasobów energii odnawialnej, stosowanie nowoczesnych technologii, przestrzeganie standardów energooszczędności w nowo budowanych i modernizowanych obiektach.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Poprawa jakości powietrza

Poprawa jakości powietrza będzie osiągana poprzez przedsięwzięcia na rzecz systemów ciepłowniczych, ograniczenia „niskiej emisji” na skutek zmiany systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

„Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015”

Cel długoterminowy „Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego” jest również jednym z celów strategicznych rozwoju Województwa Śląskiego.

Powietrze atmosferyczne traktowane jest jako cel priorytetowy, a zadaniem docelowym w perspektywie do roku 2015 jest osiągnięcie na terenie całego województwa śląskiego średniorocznych stężeń:

- pyłu zawieszonego (PM10) na poziomie 40 µg/m³,
- dwutlenku siarki na poziomie 20 µg/m³,
- tlenków azotu na poziomie 30 µg/m³,
- oraz zmniejszenia stężeń pozostałych substancji, przede wszystkim mających wpływ na stan klimatu Ziemi.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W projekcie programu określono iż celem w zakresie ochrony powietrza jest spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza na terenie Powiatu Bielskiego

Kierunki działań

- Modernizacja i budowa systemów ciepłych celem przyłączenia do sieci c.o. nowych odbiorców w gminie Czechowice-Dziedzice
- Zastępowanie węgla w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Upowszechnianie przyjaznego środowisku budownictwa (materiały energooszczędne)
- Termomodernizacja budynków w pierwszej kolejności tych gdzie modernizowany jest system ogrzewania
- Kontynuacja modernizacji taboru komunikacji autobusowej, wymiana pojazdów na bardziej „ekologiczne”
- Stosowanie biopaliw na bazie etanolu
- Intensyfikacja ruchu rowerowego, w tym tworzenie układu ścieżek rowerowych

- Bieżąca modernizacja dróg
- Wykorzystanie istniejących linii kolejowych dla autobusów szynowych.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu
- Stymulowanie zakładów do samokontroli poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (ISO 14 000) oraz dobrowolnych działań nienormatywnych (np. czystsza produkcja)
- Stosowanie węgla wysokiej jakości lub zmiana nośnika na bardziej ekologiczny (gaz ziemny i płynny, olej opałowy lekki), w tym wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii i zasobów odnawialnych do produkcji energii (biopaliwa)
- Modernizacja, hermetyzacja i automatyzacja procesów technologicznych
- Wdrożenie zintegrowanych pozwoleń w zakładach znajdujących się na liście instalacji IPPC
- Wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku (BAT)
- Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych

W zakresie wykorzystywania energii odnawialnych celem jest:

Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie zużycia energii

Kierunkami działań:

- Zbadanie możliwości dalszego wykorzystania energii odnawialnej i niekonwencjonalnej
- Promowanie najlepszych projektów dotyczących wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.1.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Działania:

2.1.3. Poprawa stanu technicznego dróg publicznych i chodników

Cel szczegółowy 2.2.:

Wysoka jakość usług komunalnych, edukacyjnych i społecznych

Działania:

2.2.6. Uaktualnienie i wdrożenie programów dotyczących źródeł geotermalnych

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie ochrony powietrza na lata 2009-2012:

„Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 3 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2009–2012, oraz długoterminowe (perspektywiczne) na lata 2013-2016:

Tabela 11 Cele i kierunki działań – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji
C4 Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	K I OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI	C4KI-Z1 Termomodernizacja budynków we władaniu Gminy	ZW	2009-2012
	K II OGRANICZANIE EMISJI SPALIN POPRZEZ MODERNIZACJĘ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY	C4KII-Z1 Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych	ZW	CIĄGŁE
	K III OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM	C4KIII-Z1 Sukcesywne uwzględnianie uwarunkowań dotyczących promieniowania niejonizującego w nowooprojektowanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	ZADANIE NIEINWEST.	CIĄGŁE
	ZADANIA DŁUGOTERMINOWE na lata 2011-2014			
	K I OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI	Przeprowadzenie analizy możliwości prowadzenia inwestycji w zakresie OZE		
	K I OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI	Termomodernizacja budynków we władaniu Gminy		

2.5.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Ochronie powietrza poświęcony został Dział II Tytułu II ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Do ustawy zostało wydanych szereg rozporządzeń z których najważniejsze to:

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 260, poz. 2181 - Zmiany: Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 140)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 283, poz. 2842)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 lipca 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza. (Dz. U. Nr 115, poz. 1003)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu. (Dz. U. Nr 87, poz. 798)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji. (Dz. U. Nr 87, poz. 796)

W świetle rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883), źródłami promieniowania niejonizującego są urządzenia wytwarzające:

- pole elektryczne i magnetyczne stałe,
- pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia,
- pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1kHz do 300000 MHz, są to: urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0-0,5 Hz, 0,5-50 Hz oraz 50 Hz-1000Hz.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Jakość powietrza”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Najważniejszym zadaniem będzie dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych. Z Dyrektywy LCP wynika, że emisja z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MWc, już w 2008 r. nie powinna być wyższa niż 454 tys. ton dla SO₂ i 254 tys. ton dla NO_x. Limity te dla 2010 r. wynoszą dla SO₂ - 426 tys., dla NO_x - 251 tys. ton, a dla roku 2012 wynoszą dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x - 239 tys. ton. Trzeba dodać, że są to limity niezwykle trudne do dotrzymania dla kotłów spalających węgiel kamienny lub brunatny nawet przy zastosowaniu instalacji odsiarczających gazy spalinowe. Podobnie trudne do spełnienia są normy narzucone przez Dyrektywę CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM₁₀) oraz 2,5 mikrometra (PM_{2,5}).

Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

Kierunki działań w latach 2009-2012

Z powyższego przeglądu zadań, jakie stoją obecnie przed Polską w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem wynika, że największym jest wyzwaniem:

- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii; zadanie to jest szczególnie trudne dlatego, że struktura przemysłu energetycznego Polski jest głównie oparta na spalaniu węgla i nie można jej zmienić w ciągu kilku lat,
- możliwie szybkie uchwalenie nowej polityki energetycznej Polski do 2030 r., w której zawarte będą mechanizmy stymulujące zarówno oszczędność energii, jak i promujące rozwój odnawialnych źródeł energii; te dwie metody bowiem w najbardziej radykalny sposób zmniejszają emisję wszelkich zanieczyszczeń do środowiska, jak też są efektywne kosztowo i akceptowane społecznie; Polska zobowiązała się do tego, aby udział odnawialnych źródeł energii w 2010 r. wynosił nie mniej niż 7,5%, a w 2020 r. - 14% (wg Komisji Europejskiej udział powinien być nie mniejszy niż 15%); tylko przez szeroką promocję korzystania z tych źródeł, wraz z zachętami ekonomicznymi i organizacyjnymi Polska może wypełnić te ambitne cele,
- modernizacja systemu energetycznego, która musi być podjęta jak najszybciej nie tylko ze względu na ochronę środowiska, ale przede wszystkim ze względu na zapewnienie dostaw energii elektrycznej; decyzje o modernizacji bloków energetycznych i całych elektrowni powinny zapadać przed rokiem 2010 ze względu na długi okres realizacji inwestycji w tym sektorze; może tak się stać jedynie przez szybką prywatyzację sektora energetycznego i związanym z nią znacznym dopływem kapitału inwestycyjnego,
- w latach 2009-2012 także podjęcie działań związanych z gazyfikacją węgla (w tym także z gazyfikacją podziemną) oraz z techniką podziemnego składowania dwutlenku

węgla; dopiero dzięki uruchomieniu pełnego pakietu ww. działań można liczyć na wypełnienie przez Polskę zobowiązań wynikających z opisanych wyżej dyrektyw,

– konieczne opracowanie i wdrożenie przez właściwych marszałków województw programów naprawczych w 161 strefach miejskich, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5 zawartych w Dyrektywie CAFE.

Za programy te, polegające głównie na eliminacji niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu, odpowiedzialne są władze samorządowe.

Do roku 2010 przewiduje się także uruchomienie pierwszej linii kolejowej dla samochodów ciężarowych przejeżdżających przez Polskę w tranzyście wschód

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Oddziaływanie pól elektromagnetycznych”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Celem średniookresowym są działania związane z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Kierunki działań w latach 2009-2012

W zakresie ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych jest istotne zorganizowanie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól w ramach Inspekcji Ochrony Środowiska i szkolenie specjalistów w zakresie ich pomiaru, a także opracowanie w Ministerstwie Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych. Poza tym jest konieczne zobowiązanie operatorów telefonii komórkowej do zgłoszenia organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródła promieniowania.

2.5.5 Matryca logiczna

Tabela 12 Matryca logiczna – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym			
Rezultaty:	Ograniczanie niskiej emisji	Ilość budynków publicznej termomodernizacji; o; Plan zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem wymaganych ograniczeń	Weryfikacja na podstawie protokołów przekazania i wykonania robót; dokumenty dostępne w Urzędzie Gminy	Brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych
Działania:	OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI OGRANICZANIE EMISJI SPALIN POPRZECZ MODERNIZACJĘ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM	Opracowanie i zatwierdzenie projektów termomodernizacyjnych, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawców Rozbudowa i modernizacja dróg Opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ograniczeń powodowanych promieniowaniem niejonizującym	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2009-2012	Nie zdefiniowano

2.5.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 13 Harmonogram realizacji Programu – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [ys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [ys. PLN]			
					rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C4	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym			1350,0	300,0	350,0	350,0	350,0
	K I	OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI			350,0	50,0	100,0	100,0
		C4K1-Z1	Termomodernizacja budynków we władaniu Gminy	350,0	50,0	100,0	100,0	100,0
		C4K1-Z2	Promowanie wykorzystania energii odnawialnej		Zadanie koordynowane			
KII	OGRANICZANIE EMISJI SPALIN POPRZEZ MODERNIZACJĘ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY			1 000,0	250,0	250,0	250,0	250,0
		C4KII-Z1	Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych	1 000,0	250,0	250,0	250,0	250,0
KIII	OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM							
		C4KIII-Z1	Uwzględnienie ograniczeń powodowanych promieniowaniem niejonizującym w planach zagospodarowania przestrzennego		ZADANIE NIEINWESTYCYJNE			

2.5.7 Wnioski

Ograniczanie niskiej emisji z budynków będących w administracji gminy jest, ważniejszym zadaniem w zakresie ochrony środowiska w Gminie Wilkowice do roku 2012. W okresie tym przewiduje się poddanie termomodernizacji kolejnych obiektów administrowanych przez Gminę.

Do roku 2016 zostanie zakończona przebudowa układu komunikacyjnego dróg na terenie gminy przyczyniając się do poprawy płynności ruchu, a tym samym ograniczenia emisji. Ograniczeniu emisji komunikacyjnej służyć także będą systematyczne remonty nawierzchni dróg gminnych.

Intensyfikowane będą działania edukacyjne w zakresie ograniczenia niskiej emisji z budynków mieszkalnych.

Opracowywanie przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń spowodowanych promieniowaniem niejonizującym,

2.6 Ochrona przed hałasem

2.6.1 Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu

Problemy związane ze stanem środowiska na terenie gminy Wilkowice, w zakresie oddziaływań akustycznych, spowodowane są wieloma czynnikami m.in. koncentracją usług turystycznych, jakością sieci drogowej, stopniem urbanizacji, występowaniem małych zakładów rzemieślniczych (głównie w zakresie przetwórstwa drewna) w jednostkach zabudowy mieszkaniowej.

Hałas przemysłowy

Na ocenę hałasu w środowiska ma wpływ lokalizacja źródeł hałasu i źródło jego pochodzenia. Wyróżniamy punktowe (pojedyncze) źródła hałasu np. wentylator, liniowe źródło hałasu – np. doga, linia kolejowa, rurociąg gdzie emisja hałasu ma miejsce na całym odcinku, oraz powierzchniowe źródła hałasu będące bezpośrednio źródłami hałasu, (np. duże zespoły wentylatorów, chłodnie wentylatorowe), lub będące wtórnymi źródłami hałasu, jak ściany i dach hal przemysłowych, wewnątrz których zlokalizowane są źródła hałasu.

Hałas komunikacyjny (drogowy i kolejowy)

Hałas komunikacyjny jest hałasem typu liniowego, pochodzący od środków transportu poruszających się po drogach, w tym liniach kolejowych.

Na terenie gminy Wilkowice występują zarówno drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez teren gminy Wilkowice przebiega linia kolejowa relacji Bielsko-Biała - Żywiec.

2.6.2 Stan docelowy

Racjonalnie prowadzona polityka rozwoju przestrzennego gminy z jego podstawowymi funkcjami prowadzona i ukierunkowana na powstrzymanie degradacji oraz przywracanie walorów środowiska naturalnego, w tym na poprawę i kształtowanie klimatu akustycznego.

Hałas przemysłowy

Modernizacja procesów technologicznych i urządzeń ograniczy hałas emitowany z terenu zakładów przemysłowych do poziomu obowiązujących norm, tak aby nie było potrzeby ustanawiania obszarów ograniczonego użytkowania.

Hałas komunikacyjny (drogowy i kolejowy)

Wzdłuż dróg krajowych zostaną ustawione ekrany akustyczne.

Zmodernizowany układ komunikacyjny przyczyni się do racjonalizacji natężenia ruchu samochodowego, a przez poprawę płynności ruchu i poprawę stanu nawierzchni dróg nastąpi poprawa klimatu akustycznego wzdłuż tych dróg.

2.6.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020”:

Cel strategiczny IV „poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”

Kierunek działań 8 „ochrona przed hałasem”.

Do głównych kierunków działań zmierzających do ograniczenia poziomu hałasu w województwie zaliczyć należy sporządzenie mapy akustycznej województwa, budowę ekranów przeciwakustycznych przy drogach szybkiego ruchu przebiegających w pobliżu zabudowy mieszkaniowej, obsadzenie głównych tras komunikacyjnych pasami zieleni, modernizację środków transportu, w tym modernizację linii transportu szynowego z wymianą taboru. Ponadto konieczne jest opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem poziomu hałasu i wprowadzaniem zapisów dotyczących standardów akustycznych danego terenu, a także rozbudowa systemu monitoringu hałasu oraz wzmożenie kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”, zagadnienia związane z ochroną przed hałasem nie zostało wyartykułowane w żadnym z celów strategicznych.

„Program ochrony środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015”.

Realizacja celu długoterminowego Ochrona przed hałasem, w myśl ustawy, ma polegać na zapobieganiu jego powstawaniu lub przenikaniu do środowiska. Można to osiągnąć poprzez:

- eliminację czynności powodujących hałas,
- stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu.

Poziom natężenia hałasu będzie jednym z parametrów branych pod uwagę w określaniu lokalizacji nowych dróg oraz materiałów, jakie mają być wykorzystane przy budowie lub modernizacji istniejących dróg. Podobnie, należy brać pod uwagę parametr hałasu przy lokalizacji budownictwa mieszkaniowego w sąsiedztwie istniejących tras komunikacyjnych. Przy opiniowaniu OOS preferowane będą lokalizacje niskokonfliktowe dla środowiska.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

Jako Cel do 2015r. określono:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel szczegółowy 2.1.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Działania:

2.1.3. Poprawa stanu technicznego dróg publicznych i chodników

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie ochrony przed hałasem na lata 2009-2016:

„Ograniczenie hałasu”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 2 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2009–2012, oraz długoterminowe (perspektywiczne) na lata 2013-2016:

Tabela 14 Cele i kierunki działań – cel: Ograniczenie hałasu

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji	
C5 Ograniczenie hałasu	KI OGRANICZENIE HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO	C5KI-Z1	Budowa ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych (Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad)	ZK	CIĄGŁE
		C5KI-Z2	Remonty dróg gminnych	ZW	CIĄGŁE
	KII OGRANICZENIE HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO	C5KII-Z1	Szczegółowe określanie dopuszczalnych poziomów dźwięku w jednostkach strukturalnych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	ZADANIE NIEINWESTYCYJNE	CIĄGŁE
		C5KII-Z2	Monitoring hałasu emitowanego do środowiska (WIOŚ Katowice)	ZK	CIĄGŁE

2.6.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Ochronie przed hałasem poświęcony został Dział V Tytułu II ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Do ustawy zostały także wydane rozporządzenia wykonawcze, z których najważniejsze to:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178, poz. 1841),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2007 r. w sprawie ustalania wartości wskaźnika hałasu L_{DWN} (Dz. U. Nr 106, poz. 729),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami (Dz. U. z 2007 r. Nr 1, poz. 8),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem. (Dz. U. Nr 179, poz. 1498),

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „ochrona przed hałasem”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Celem średniookresowym w zakresie ochrony przed hałasem jest dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Kierunki działań w latach 2009-2012

Działania zmierzające do ochrony społeczeństwa przed ponadnormatywnym działaniem hałasu należą do kompetencji władz samorządowych. Jest konieczne pilne sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych i lotnisk, a także wynikających z nich programów ochrony przed hałasem. W programach tych powinny być zawarte konkretne przedsięwzięcia techniczne i organizacyjne dla zmniejszenia poziomu hałasu tam, gdzie jest on ponadnormatywny. Szczególnie ważna jest likwidacja źródeł hałasu przez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, wymianę taboru tramwajowego na mniej hałaśliwy, a także budowę ekranów akustycznych. Istotne też

jest wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych. Konieczny jest też rozwój systemu monitoringu hałasu.

2.6.5 Matryca logiczna

Tabela 15 Matryca logiczna – cel: Ograniczenie hałasu

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Ograniczenie hałasu			
Rezultaty:	Koordynacja budowy ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych	Ilość wybudowanych ekranów akustycznych	Protokół odbioru drogi	Brak finansowych możliwości zadania budowy dróg
Działania:	OGRANICZENIE HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO OGRANICZENIE HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO	Koordynacja działań mających na celu ograniczenie hałasu komunikacyjnego Koordynacja określania dopuszczalnych poziomów dźwięku w jednostkach strukturalnych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2009-2012	Brak możliwości realizacji technicznych i finansowych przedsięwzięć dla ograniczenia hałasu przemysłowego Konieczność zmiany profilu produkcji i/lub ograniczenia zatrudnienia

2.6.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 16 Harmonogram realizacji Programu – cel : Ograniczenie hałasu

CEL	KIER	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]			
					rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C5	Ograniczenie hałasu			400,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	KI	OGRANICZENIE HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO		400,0	100,0	100,0	100,0	100,0
		C5KI-Z1	Budowa ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych					
		C5KI-Z2	Remonty dróg gminnych					
KII	OGRANICZENIE HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO				ZADANIE KOORDYNOWANE			
			Szczegółowe określanie dopuszczalnych poziomów dźwięku w jednostkach strukturalnych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego		100,0	100,0	100,0	100,00
		C5KII-Z1	Monitoring hałasu emitowanego do środowiska		ZADANIE NIEINWESTYCYJNE			
		C5KII-Z2			ZADANIE KOORDYNOWANE			

2.6.7 Wnioski

Ograniczenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym będzie następowało zarówno w wyniku przedsięwzięć technicznych - budowy ekranów akustycznych, wprowadzenia zieleni izolacyjnej, modernizacji nawierzchni dróg itp., jak i w wyniku ograniczenia natężenia ruchu w centrum, oraz zapewnienia jego płynności, przez modernizację układu komunikacyjnego na terenie Gminy.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniany zostanie warunek kształtowania właściwego klimatu akustycznego.

Modernizowane będą w sposób ciągły procesy technologiczne i urządzenia w zakładach uciążliwych ze względu na hałas emitowany na tereny chronione akustycznie, tak aby dotrzymywane były w sposób ciągły dopuszczalne poziomy natężenia dźwięku określone dla tych terenów.

2.7 Ochrona przyrody

2.7.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Ze względu na znaczne zróżnicowanie rzeźby terenu, budowy geologicznej i pokrywy glebowej, a także różnorodne formy i natężenie działalności człowieka, szata roślinna Gminy Wilkowice jest zróżnicowana. Ogólną charakterystykę zróżnicowania szaty roślinnej można przedstawić w oparciu o wyróżniane w różnych podziałach funkcjonalno-przestrzennych mezoregiony:

- Beskid Mały (wschodnia i północno-wschodnia część Gminy): obejmuje piętro roślinne regla dolnego i niewielkie fragmenty piętra pogórza w dolinach; dominują lasy świerkowe wtórnego pochodzenia, przypominające naturalne fitocenozy zespołu *Abieti-Piceetum*. Ponadto występuje tu żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*) i kwaśna buczyna górską (*Luzulo luzuloidis-Fagetum*), pierwotnie zajmujące niemal całą powierzchnię. W terenach nieleśnych dominuje łąka mieczykowo-mietlicowa (*Gladiolo-Agrostietum*). W dolinach potoków rozwija się olszynka karpacka (*Alnetum incanae*). Do rzadko spotykanych, ale bogatych florystycznie zbiorowisk nieleśnych należą płaty młak eutroficznych (*Valeriano-Caricetum flavae*) i torfowisk niskich (*Caricion nigrae*);
- Beskid Śląski (zachodnia część Gminy): charakterystyka podobna, jak w przypadku Beskidu Małego; godnymi uwagi są nieliczne, ale lokalnie dobrze wykształcone płaty zbiorowisk ziołoroślowych (rząd *Adenostyletalia*), rozwijające się na w źródłiskach, ewentualnie w sąsiedztwie cieków wodnych w piętrze regla dolnego;
- Kotlina Żywiecka (środkowa część Gminy): teren najmocniej zurbanizowany, w miejscach niezabudowanych użytkowany rolniczo od co najmniej kilkuset lat. W związku z tym w chwili obecnej dominują tu zbiorowiska segetalne z klasy *Stellarietea mediae*, związane z uprawami oraz zbiorowiska nitrofilnych bylin z klasy *Artemisietea vulgaris*, często z udziałem obcych elementów

florystycznych, rozwijające się na odłogowanych polach. Rzadziej spotyka się zbiorowiska ekstensywnie użytkowanych łąk z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Do najbardziej wartościowych przyrodniczo fragmentów roślinności należą pozostałości dominujących tu niegdyś lasów grądowych (*Tilio-Carpinetum*) oraz łągów, głównie olszynki karpackiej (*Alnetum incanae*).

Obszary Natura 2000

Obszary znajdujące się na tzw. Shadow List (liście przygotowanej przez organizacje pozarządowe) oraz obszary w ostatnich miesiącach zgłoszone do konsultacji społecznych przez Ministerstwo Środowiska. Na omawianym obszarze jest ich siedem.

- PLH240005 Beskid Śląski – obszar o powierzchni 26 256,4 ha położony w powiecie cieszyńskim i bielskim. Stwierdzono tutaj 16 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Najcenniejsze zbiorowiska to świerczyna dolnoreglowa na torfie, dolnoreglowy jodłowo-świerkowy oraz murawy kserotermiczne. Ponadto oznaczono tutaj 21 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar położony jest niemal w całości w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego z rezerwatami: Barania Góra, Czantoria, Kuźnie, Stok Szyndzielni, Wisła, Zadni Gaj, Dolina Łańskiego Potoku, Jaworzyna.
- PLH240022 Beskid Mały – obszar o powierzchni 7310 ha, obejmuje wschodnią część powiatu bielskiego, północną żywieckiego oraz zachodnie części powiatów wadowickiego i suskiego. Jest to najlepiej wykształcony kompleks kwaśnych buczyn górskich w Karpatach, poza tym występują tutaj zbiorowiska: świerczyn górnoreglowych, jaworzyny miesięcznicowej i świerczyny na torfie. Jest położony na obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i rezerwatów: Madohora, Szeroka w Beskidzie Małym i Zasolnica.

Spośród form obszarowych dotychczas utworzono 2 parki krajobrazowe które objęły częściowo granicami tereny Gminy Wilkowice:

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

W granicach Gminy znajduje się 960 ha Parku (z całkowitych 38620 ha), oraz 500 ha otuliny. Celem ochrony jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, historycznych i Kulturowych Beskidu Śląskiego w warunkach racjonalnego gospodarowania

Park Krajobrazowy Beskidu Małego

W granicach Gminy znajduje się 840 ha Parku (z całkowitych 25 770 ha), oraz 520 ha otuliny. Celem ochrony jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości

przyrodniczych, historycznych i Kulturowych Beskidu Małego w warunkach racjonalnego gospodarowania

Pomniki Przyrody

- Sosna pospolita - obwód pnia w pierśnicy 385 cm, wysokość 22 m, rozpiętość korony 10 m, wiek 200 lat, w Musznej obok Szkoły Podstawowej przy drodze do Szczyrku
- Cis pospolity - obwód pnia w pierśnicy 185 cm, wysokość 12 m, rozpiętość korony 8 m, wiek 800 l, w Bystrej przy ul. Klimczoka 138
- Lipa drobnolistna - obwód pnia w pierśnicy 335 cm, wysokość 22 m, rozpiętość korony 15 m., wiek 400 l, w Bystrej w ogrodzie obok DW „Sadyba”

Na terenie gminy Wilkowice ustanowione zostały także 3 pomniki przyrody Uchwałą Rady Gminy Wilkowice Nr VII/58/2007 z dnia 28 maja 2007 r. w sprawie: ustanowienia pomników przyrody:

- Dąb szypułkowy o nazwie Bystrzyk - obwód pnia w pierśnicy 303 cm, wysokość 27 m, rozpiętość korony 16 m,
- Buk zwyczajny o nazwie Borsuczy Buk - obwód pnia w pierśnicy 274 cm, wysokość 27 m, rozpiętość korony 18 m,
- Klon jawor o nazwie Klimczok - obwód pnia w pierśnicy 249 cm, wysokość 22 m, rozpiętość korony 14 m.

2.7.2 Stan docelowy

Rada Gminy uchwaliła Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice uwzględniające zasady ochrony środowiska.

Określono także obowiązujące zasady w zakresie ochrony przyrody i środowiska, w zakresie ograniczenia uciążliwości obiektów oraz ochrony jakości wód, oraz w zakresie ochrony przed zagrożeniem erozją gleb i powodzią, jak również – dla ochrony przed hałasem - ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

Przestrzeganie realizacji zapisów zawartych w powyższych dokumentach stanowi podstawę ochrony przyrody na terenie Gminy Wilkowice.

Rozwój turystyki w Gminie Wilkowice ukierunkowany będzie na przedstawienie różnorodności biologicznej Gminy i rozwój możliwości uprawiania aktywnej turystyki, w tym turystyki pieszej, narciarskiej, konnej i rowerowej.

2.7.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020”:

Cel strategicznym IV „Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”

Kierunek działań 9 „Ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych”

Dla zachowania bioróżnorodności, będącej wyrazem dziedzictwa przyrodniczego Województwa Śląskiego, konieczne jest odtwarzanie i utrzymywanie istniejących wartości przyrodniczych i kulturowych regionu, w tym zwiększenie i poprawa kondycji przyrodniczej terenów leśnych. Zależać od tego będzie bezpośrednia efektywna poprawa warunków życia mieszkańców regionu.

Należy opracować plany ochrony parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody na terenie województwa. W skali krajowej zostały opracowane koncepcje systemu obszarów chronionych, np Krajowy System Obszarów Chronionych, Ekonet – Polska, Europejskiej Sieci Ekologicznej – Natura 2000, w oparciu o które tworzone są rozwiązania systemowe w regionie.

Ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych wymaga podjęcia działań, w tym np.: waloryzację przyrody ożywionej i nieożywionej, określenie zagrożenia przyrody ożywionej (gatunki i siedliska przyrodnicze) i nieożywionej (opracowanie regionalnych czerwonych list i czerwonych ksiąg), wyznaczenie struktur ekologicznych i obszarów przyrodniczych o znaczeniu światowym, krajowym, regionalnym i lokalnym, utrzymanie i wzmocnienie korytarzy ekologicznych, określenie form ochrony przyrody adekwatnych do znaczenia i zagrożenia wartości przyrodniczych oraz struktur ekologicznych, opracowanie programów ochrony i restytucji gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz struktur ekologicznych, stworzenie systemu informatycznego o obszarach chronionych dla potrzeb zarządzania i monitoringu systemu, opracowanie kompleksowego programu edukacji ekologicznej oraz wzmocnienie służb ochrony przyrody.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Troska o dziedzictwo przyrodnicze wymaga aktywności na rzecz zachowania i wzbogacania istniejących oraz odtwarzania zanikłych elementów różnorodności biologicznej, a także promocji i edukacji proekologicznej.

„Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015”

Celem długoterminowym do 2015 roku jest „Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.

Województwo śląskie za jeden z sześciu celów strategicznych przyjmuje ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych. Dużą uwagę przywiązywać się więc będzie do powiązania istniejących obszarów i obiektów chronionych w ciągi. Planuje się objęcie szczególną troską i ograniczenie negatywnych skutków infrastruktury przemysłowej i technicznej na biocenozy w dolinach rzek oraz ochronę różnorodności biologicznej na obszarach rolniczych.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W rozdziale Ochrona Przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa jako cele określono:

- Rozwój i bieżąca ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo
- Poprawa struktury i dalszy rozwój systemu zieleni terenów zurbanizowanych
- Ochrona walorów krajobrazu rolniczego i rekreacyjnego
- Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody

Kierunki działań:

- Modernizacja układu zieleni parkowej i osiedlowej
- Powiększenie powierzchni zieleni miejskiej
- Rozwój tradycyjnych form gospodarowania sprzyjających zachowaniu trwałości zasobów przyrodniczych poszczególnych gmin: rolnictwo ekologiczne, ekoturystyka, agroturystyka
- Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych
- Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem
- Rozwój ścieżek rowerowych
- Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży szkolnej
- Promowanie istniejących form ochrony przyrody i miejsc cennych przyrodniczo
- Rozwój systemu ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych

W działaniach systemowych wydebiłono cel związany z turystyką:

- Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju turystyki w powiecie

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 1: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny

Cel szczegółowy 1.3.:

Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Kultywowanie tradycji.

Działania:

1.3.1. Opracowanie i wdrożenie programu opieki nad miejscami pamięci narodowej, zabytkami sakralnymi, pomnikami przyrody

Cel Nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.4.:

Dbalóść o porządek, estetykę, ład przestrzenny i architektoniczny z zachowaniem piękna krajobrazu

Działania:

2.4.1 Utrzymywanie czystości rzek i zagospodarowanie ich nadbrzeży

2.4.2. Zagospodarowanie i udostępnienie mieszkańcom parków, skwerów i innych terenów zielonych

2.4.4. Opracowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego

2.4.5. Realizowanie prywatnych inwestycji z zachowaniem ładu przestrzennego i architektonicznego i jedyńych w swoim rodzaju zalet krajobrazowych

Cel Nr 4: Kształtowanie przestrzeni turystycznej z poszanowaniem zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz opracowanie i wdrożenie kompleksowej oferty turystycznej

Cel szczegółowy 4.3.:

Rozwój turystyki rodzinnej i zdrowotnej

Działania:

- 4. 3.1. Przygotowanie tras do uprawiania narciarstwa klasycznego
- 4.3.2. Budowa obiektów sportowych: naturalnego toru saneczkowego, kompleksu skoczni narciarskich, utworzenie lodowiska naturalnego i inne
- 4.3.3. Zaplanowanie i oznakowanie szlaków rowerowych, konnych, spacerowych, biegowych
- 4.3.4. Stworzenie warunków do uprawiania sportów związanych z lotnictwem
- 4.3.5. Utworzenie torów do jazdy na rowerach górskich, nartorolkach i sankorolkach

Cel szczegółowy 4.4.:

Systematyczne wzbogacanie i wdrażanie ofert spędzenia czasu wolnego.

Działania:

- 4.4.4. Utworzenie ścieżek dydaktyczno-edukacyjnych

Cel szczegółowy 4.5.:

Poprawa jakości usług turystycznych i okołoturystycznych

Działania:

- 4.5.2. Utrzymanie i tworzenie nowych gospodarstw agroturystycznych

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie edukacji ekologicznej na lata 2009-2012:

„Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 3 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2009–2012, oraz długoterminowe (perspektywiczne) na lata 2013-2016:

Tabela 17 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji	
C6 Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności	K I OCHRONA ZIELENI ZORGANIZOWANEJ	C6KI-Z1	ZW	CIĄGŁE	
		C6KI-Z2	ZW	CIĄGŁE	
	K II OCHRONA LASÓW I DRZEWOSTANU	C6KII-Z1	Utrzymanie i ochrona lasów gminnych i szkółek leśnych	ZW	CIĄGŁE
		C6KII-Z2	Zabiegi ochrony na drzewach (kasztanowce)	ZW	CIĄGŁE
	K III TURYSTYKA	C6KIII-Z1	Utrzymanie ścieżek rowerowych	ZW	CIĄGŁE

2.7.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z późniejszymi zmianami).

Celem ochrony przyrody jest:

- 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- 2) zachowanie różnorodności biologicznej;
- 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- 5) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe;
- 2) rezerwaty przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W Obwieszczeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2001 r. o ogłoszeniu Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju (Mon. Pol. Nr 26, poz. 432) w części dotyczącej głównych kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania kraju przy prezentacji polityki ochrony i uwarunkowanego ekologicznie kształtowania przestrzeni przyrodniczej dokonano omówienia wzajemnych relacji pomiędzy systemami NATURA 2000 i ECONET.

W 1998 r. Fundacja IUCN Poland wydała „Strategię wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA” Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wielkoprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu.

Koncepcja sieci ECONET-PL została opracowana w I etapie realizacji projektu badawczego National Nature Plan (NNP) w ramach Programu Europejskiego Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody – IUCN. Oprócz Polski w tym

międzynarodowym projekcie uczestniczyły Węgry, Czechy i Słowacja. Podstawą utworzenia sieci ECONET w krajach uczestniczących w projekcie było przyjęcie jednolitych założeń koncepcji paneuropejskiej sieci ekologicznej ECONET (European ECOlogical NETwork) i metodyki jej wyznaczania, wstępnie uzgodnionej na konferencji w Maastricht w 1993 r.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Ochrona przyrody”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Podstawowym celem jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.

Kierunki działań w latach 2009-2012

W latach 2009-2012 jest konieczne dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski. Stworzy to podstawę do ustanowienia pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000.

Będą realizowane zadania wynikające z Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej dotyczące przywracania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów, przywrócenie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju, wsparcia procesu opracowania planów ochrony dla obszarów chronionych, zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.

Waloryzacja różnorodności biologicznej powinna być przeprowadzona możliwie szybko na obszarach, na których planowane są inwestycje infrastrukturalne przewidziane do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej, w szczególności realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013.

Z dniem 17.11.08 r. rozpoczął działalność nowy organ: Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska i regionalni dyrektorzy ochrony środowiska. Do ich zadań należy m.in.: uczestnictwo w procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w różnym zakresie swoich kompetencji) planowanych przedsięwzięć, kontrola odpowiedzialności za szkody w środowisku, współpraca z organami samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody, udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko, udział w postępowaniach w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko. Wykonują również zadania związane z siecią obszarów Natura 2000, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.), nadzorują wdrażanie sieci

obszarów Natura 2000 i je monitorują, a także akceptują formy kompensacji przyrodniczych w przypadku konieczności ingerencji w obszar chroniony, gromadzą dane i sporządzają informacje o sieci obszarów Natura 2000 i innych obszarach chronionych oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Poza tym jest konieczne egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. Jest niezbędne wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni miejskiej. Jest ważna także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstanie form i obiektów ochrony przyrody. W systemie ochrony przyrody należy także uwzględnić korytarze ekologiczne, jako miejsca dopełniające obszarową formę ochrony przyrody.

Planowane przez Ministra Środowiska jest także opracowanie:

- Krajowej Strategii Postępowania z Inwazyjnymi Gatunkami Obcymi (wynikające z Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzonej w Bernie dnia 19 września 1979 r.) (Dz. U. z 1996 r. Nr 58, poz. 263) (Konwencji Berneńskiej),

- Krajowej Strategii Ochrony Dużych Drapieżników (także wynik ratyfikacji Konwencji Berneńskiej).

Poza tym planowana jest ratyfikacja porozumienia o ochronie afrykańsko-azjatyckich wędrownych ptaków wodnych, wynikającego z Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzonej w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 2, poz. 17) (Konwencji Bońskiej). Konieczne jest także wdrożenie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 99) do krajowego prawa ochrony przyrody.

W sprawie dopuszczenia organizmów GMO do środowiska przewiduje się opracowanie nowej ustawy – Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych w 2009 r. oraz aktywne działania na forum Unii Europejskiej dotyczące dopuszczenia możliwości ustanawiania stref wolnych od GMO.

Jest ważna też ścisła współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

2.7.5 Matryca logiczna

Tabela 18 Matryca logiczna – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności

	Logika interwencji	Mierzalne wskaźniki osiągnięcia	Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane	Założenia oraz czynniki ryzyka:
Cele:	Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności			
Rezultaty:	Utrzymane w atrakcyjnym rekreacyjnie stanie parki Gminne, lasy oraz szkółki leśne; atrakcyjny wygląd Gminy poprzez dbałość o wygląd zieleni miejskiej; zapewnienie mieszkańcom aktywnego korzystania z utrzymanych ścieżek rowerowych	Przeprowadzone zabiegi ochrony zieleni miejskiej, lasów i parków Gminnych oraz utrzymanie ścieżek rowerowych	Dane zebrane w Urzędzie Gminy	
Działania:	OCHRONA ZIELENI MIEJSKIEJ OCHRONA LASÓW I DRZEWOSTANU TURYSTYKA	Ochrona i utrzymanie zieleni miejskiej oraz parków Gminy Wilkowiec Opracowanie planu ochrony lasów i drzewostanu Gminy Utrzymanie ścieżek rowerowych	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2009-2012	Nie zdefiniowano

2.7.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 19 Harmonogram realizacji Programu – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]				
					rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
C6	Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności								
	K I	OCHRONA ZIELENI MIEJSKIEJ			470,0	110,0	120,0	120,0	120,0
		C6KI-Z1	Ochrona i utrzymanie zieleni miejskiej		360,0	90,0	90,0	90,0	90,0
		C6KI-Z2	Modernizacja parków Gminnych i skwerów nad rzekami		160,0	40,0	40,0	40,0	40,0
	K II	OCHRONA LASÓW I DRZEWOSTANU			200,0	50,0	50,0	50,0	50,0
		C6KII-Z1	Utrzymanie i ochrona lasów gminnych i szkółek leśnych		40,0	10,0	10,0	10,0	10,0
		C6KII-Z2	Zabiegi ochrony na drzewach (kasztanowce)		20,0	5,0	5,0	5,0	5,0
		TURYSTYKA			70,0	10,0	20,0	20,0	20,0
	K III	C6KIII-Z1	Utrzymanie ścieżek rowerowych		70,0	10,0	20,0	20,0	20,0

2.7.7 Wnioski

Kontynuowane będą działania w zakresie utrzymania i rozwoju parków i zieleni miejskiej ze szczególnym uwzględnieniem najatrakcyjniejszych zakątków Gminy.

Prowadzone będą działania w zakresie ochrony lasów gminnych.

Kontynuowane będą działania w zakresie ochrony drzewostanu na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony kasztanowców.

W ramach podniesienia atrakcyjności turystycznej Gminy rozbudowywane będą ścieżki rowerowe, spacerowe, turystyczne, obiekty sportowe itp.

2.8 Edukacja ekologiczna

2.8.1 Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu

Urząd Gminy wspiera organizacyjnie, a w miarę możliwości finansowo konkursy ekologiczne organizowane w szkołach, oraz edukację ekologiczną dorosłych.

2.8.2 Stan docelowy

Realizacja działań zaproponowane w Programie przyczyni się do ukształtowania ekologicznej świadomości społecznej, rozumianej jako stan wiedzy, poglądów i wyobrażeń ludzi o środowisku przyrodniczym, jego zasobach oraz zagrożeniach wynikających z działalności człowieka, a także stan wiedzy o sposobach i instrumentach sterowania, użytkowania i ochrony środowiska. Osiągnięcie oczekiwanego poziomu świadomości ekologicznej powinno prowadzić do ukształtowania się nawyków i zachowań sprzyjających realizacji założeń rozwoju zrównoważonego.

2.8.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020”:

W celu strategicznym IV „poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni” nie wyodrębniono osobnego kierunku działań dotyczącego szeroko pojętej edukacji ekologicznej, tym niemniej stwierdzono, iż „ochrona istniejących zasobów przyrodniczych powinna opierać się na świadomym kształtowaniu dziedzictwa kulturowego, służącego następnym pokoleniom mieszkańców województwa”.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Troska o dziedzictwo przyrodnicze wymaga aktywności na rzecz zachowania i wzbogacania istniejących oraz odtwarzania zanikłych elementów różnorodności biologicznej, a także promocji i edukacji proekologicznej.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

Wśród celów i działań systemowych wyróżniono cel związany z edukacją ekologiczną:

Wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku prowadzącej do oszczędnego gospodarowania i korzystania z zasobów środowiska przy jednoczesnej maksymalnej jego ochronie.

Kierunki działań:

- Aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia
- Wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe i państwowe.
- Aktywna edukacja ekologiczna na terenach o dużych walorach przyrodniczych.
- Edukacja ekologiczna w miejscu pracy.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej rolników, organizatorów turystyki i agroturystyki.
- Promowanie przez środki masowego przekazu stylu życia i zachowań przyjaznych środowisku.
- Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji o stanie środowiska naturalnego.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 1: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny

Cel szczegółowy 1.1.:

Rozwój współdziałania pomiędzy mieszkańcami Gminy Wilkowice kształtowanie partnerstwa z udziałem samorządu organizacji pozarządowych oraz i środowisk gospodarczych

Działania:

1.1.7. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez realizację wspólnych inicjatyw ekologicznych

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie edukacji ekologicznej na lata 2009-2016:

„Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 3 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2009–2012, oraz długoterminowe (perspektywiczne) na lata 2013-2016:

Tabela 20 Cele i kierunki działań – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji	
C7 Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	K I EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOŁACH	C8KI-Z1	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami	ZW	CIĄGŁE
		C8KI-Z2	Wspieranie konkursów ekologicznych i akcji informacyjno-promocyjnych	ZW	CIĄGŁE
	K II EDUKACJA EKOLOGICZNA DOROSŁYCH	C8KII-Z1	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami i ograniczenia niskiej emisji	ZW	CIĄGŁE
		C8KII-Z2	Edukacja rolników w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)	ZK	CIĄGŁE
	K III WSPIERANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	C8KII-Z3	Edukacja ekologiczna na stronie internetowej Gminy	ZADANIE NIEINWESTYCYJNE	CIĄGŁE
		C8KIII-Z1	Finansowanie działań organizacji pozarządowych w ramach programu współpracy Samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi	ZW	CIĄGŁE

2.8.4 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Dział VIII Tytułu I ustawy Prawo Ochrony Środowiska traktuje o edukacji ekologicznej, badaniach z zakresu ochrony środowiska oraz reklamie. Stwierdzono, iż problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół i kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. Określono iż środki masowego przekazu są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

Światowy obowiązek powszechnej edukacji ekologicznej wynika z „Globalnego Programu Działań” czyli Agendy 21 przyjętej na Szczycie Ziemi w Rio w 1992r.

W Polsce w 2001 r. w Ministerstwie Środowiska została opracowana Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej pt. „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”¹⁷. Powstał również Narodowy Program Edukacji Ekologicznej¹⁸, będący programem wykonawczym Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej. Jest on pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe i kierunki działań na lata 2009-2016 w zakresie „Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do:

- proekologicznych zachowań konsumenckich,
- prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
- organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
- uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska

Kierunki działań w latach 2009-2012

Warunkami spełniania celów średniookresowych są:

- doskonalenie metod udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne,

¹⁷ „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju” Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, 2001

¹⁸ Narodowy Program Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, luty 2001

- rozwój szkolnej edukacji w zakresie ochrony środowiska, dostępu do informacji o środowisku oraz kształtowanie zachowań zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (akcje, szkolenia dla nauczycieli i szkół),
- promowanie etykiet znakujących aspekt środowiskowy produktów w celu ułatwienia konsumentom zachowań proekologicznych,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- zapewnienie udziału pozarządowych organizacji ekologicznych we wszystkich gremiach podejmujących decyzje dotyczące ochrony środowiska,
- szkolenia dla pracowników instytucji publicznych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku,
- ściślejsza współpraca z dziennikarzami w zakresie edukacji ekologicznej wszystkich grup społecznych – większe niż dotąd zaangażowanie w tym zakresie funduszy ekologicznych.

2.8.5 Matryca logiczna

Tabela 21 Matryca logiczna – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców			
Rezultaty:	Poprawa stanu środowiska poprzez świadome i odpowiedzialne działania mieszkańców Gminy dzięki polepszeniu ich wiedzy ekologicznej; wypełnienie zapisów Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej oraz Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej	Ilość przeprowadzonych konkursów, publikacji umieszczonych na stronie internetowej Gminy oraz w prasie lokalnej	Informacje pochodzące z organizacji pozarządowych organizujących konkursy;	Brak osób i instytucji zainteresowanych konkursami;
Działania:	EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOLACH EDUKACJA EKOLOGICZNA DOROSŁYCH WSPIERANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami; Organizacja konkursów ekologicznych i akcji informacyjno-promocyjnych Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami; Edukacja rolników w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej; Edukacja ekologiczna w prasie lokalnej, oraz na stronie internetowej Gminy Finansowanie działań organizacji pozarządowych w ramach programu współpracy Samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2009-2012	Nie zdefiniowano

2.8.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 22 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]			
					rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C7	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców			65,5	19,5	20,0	13,0	13,0
K I	EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOŁACH			32,0	8,0	8,0	8,0	8,0
	C8KI-Z1	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami		12,0	3,0	3,0	3,0	3,0
	C8KI-Z2	Wspieranie konkursów ekologicznych i akcji informacyjno-promocyjnych		20,0	5,0	5,0	5,0	5,0
K II	EDUKACJA EKOLOGICZNA DOROSŁYCH			26,0	3,0	3,0	3,0	3,0
	C8KII-Z1	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami		26,0	10,0	10,0	3,0	3,0
	C8KII-Z2	Edukacja rolników w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej		ZADANIE KOORDYNOWANE				
		C8KII-Z3	Edukacja ekologiczna na stronie internetowej Gminy	ZADANIE NIEINWESTYCYJNE				
KIII	WSPIERANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE EDUKACJE EKOLOGICZNEJ			7,5	1,5	2,0	2,0	2,0
	C8KIII-Z1	Finansowanie działań organizacji pozarządowych w ramach programu współpracy Samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi		7,5	1,5	2,0	2,0	2,0

2.8.7 Wnioski

Program Ochrony Środowiska jest kierowany do ogółu społeczeństwa Gminy Wilkowice. Skuteczna realizacja celów zawartych w Programie ochrony środowiska jest możliwa, jeżeli mieszkańcy Gminy aktywnie włączą się do ich realizacji. Dlatego rozwój edukacji ekologicznej obejmującej zarówno uczniów, jak i osoby dorosłe jest jednym z priorytetów Programu.

Adresatami programu edukacyjnego będą dzieci i młodzież szkolna oraz osoby dorosłe, w tym rolnicy i przedsiębiorcy.

Gmina będzie wspierać organizowanie konkursów ekologicznych dla młodzieży szkolnej.

3 ANALIZA UWARUNKOWAŃ FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH

Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych

Nakłady finansowe wymagane na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska przewyższają możliwości finansowe jednostek samorządu terytorialnego. W związku z tym powstaje konieczność pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania planowanych inwestycji. Dostępne dla samorządów źródła finansowania podzielić można na:

- * środki własne ,
- * kredyty i pożyczki banków komercyjnych,
- * kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje rozwoju gmin,
- * dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- * emisje obligacji.

3.1 Fundusze krajowe

Krajowe środki finansowe przeznaczone na wspieranie inwestycji ochrony środowiska, z których korzystać mogą m.in. samorządy terytorialne pochodzą z:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Powiatowych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Fundusze te gromadzą wpływy z opłat płaconych za korzystanie ze środowiska i jego zasobów przez podmioty gospodarcze oraz kar nakładanych za ponadnormatywne zanieczyszczenie środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu

ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),

finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),

finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach finansuje w formie pożyczek i dotacji inwestycje ekologiczne oraz działania pozainwestycyjne (w tym edukację ekologiczną) w Województwie Śląskim. Formy wsparcia WFOŚiGW są analogiczne do form wsparcia NFOŚiGW.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach jest podstawowym źródłem finansowania działań i projektów proekologicznych realizowanych przez samorządy lokalne oraz podmioty gospodarcze działające w Województwie Śląskim. Fundusz jest narzędziem realizacji polityki ekologicznej, która pozostaje w gestii samorządu wojewódzkiego. W praktyce oznacza to, że w ślad za strategicznymi decyzjami władz samorządowych idą konkretne działania Funduszu niosące za sobą skutki finansowe i rzeczowe. Aż 62% środków pozostających do dyspozycji WFOŚiGW w Katowicach przeznaczanych jest na potrzeby samorządów.

WFOŚiGW w Katowicach wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu zgodnie z polityką ekologiczną państwa i województwa, poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele długookresowe i krótkookresowe zapisane w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz zapewniających absorpcję środków unijnych dla osiągnięcia w województwie śląskim stanu środowiska wynikającego z ustaleń akcesji Polski do Unii Europejskiej.

DLUGOTERMINOWE CELE ŚRODOWISKOWE (2001-2015) WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO*

1. Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.
2. Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów.

3. Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego.
4. Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego.
5. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.
6. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej, gatunkowej, siedliskowej i krajobrazowej) oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.
7. Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych**.
8. Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych.

*wg hierarchii i zapisów „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” oraz w oparciu o “Program ochrony środowiska województwa śląskiego do 2004 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015”

** zapobieganie poważnym awariom

Szczegółowe informacje na temat kryteriów, zasad oraz obszarów wsparcia znaleźć można na stronie internetowej <http://www.wfosigw.katowice.pl> lub w siedzibie WFOŚiGW w Katowicach ul. Plebiscytowa 19.

Gminne i powiatowe fundusze są funduszami celowymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z artykułem 406 ustawy Prawo Ochrony Środowiska środki gminnych funduszy przeznacza się na:

- 1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- 2) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska;
- 3) wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- 3a) wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;
- 4) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
- 5) przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- 6) przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi;
- 7) przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;
- 7a) przedsięwzięcia związane z ochroną wód;
- 8) profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;
- 9) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
- 9a) wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych;
- 10) wspieranie ekologicznych form transportu;
- 11) działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody;

12) inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Środki gminnych funduszy, pochodzące z opłat wnoszonych przez właścicieli nieruchomości za wykonywanie przez Gminę przejętych od nich obowiązków, przeznacza się w całości na realizację zadania, o którym mowa w art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

3.2 Fundusze Unii Europejskiej

W ramach planowania strategicznego na lata 2007-2013 6 grudnia 2006 roku Rada Europy przyjęła Decyzję w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (200/6702/WE). W punkcie 6 Decyzji ustalono zapis: „Celem niniejszych strategicznych wytycznych powinno być zatem stymulowanie rozwoju strategicznego wymiaru polityki spójności prowadzącego do wzmocnienia synergii z celami odnowionej agendy lizbońskiej oraz wspomaganie realizacji tych celów”¹⁹. Przyjęcie takiej decyzji otworzyło możliwość dla określenia krajowych dokumentów formułujących strategię i założenia rozwoju. W Polsce dokumentem określającym założenia i dążenia strategiczne są Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia. Jest to dokument definiujący priorytety, obszary wykorzystywania oraz system wdrażania funduszy unijnych na lata 2007-2013. Jako fundusze unijne na ten okres programowania wymienić należy:

- * Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- * Europejski Fundusz Społeczny,
- * Fundusz Spójności.

Celem strategicznym NSRO jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej²⁰. Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych.

Celami horyzontalnymi NSRO są:

- * Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- * Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- * Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- * Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- * Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- * Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

¹⁹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/1_29120061021pl00110032.pdf

²⁰ http://www.funduszezstrukturalne.gov.pl/NR/rdonlyres/84E9F42A-FC67-45D8-885E-7BC9AA708A02/31941/NSRO_maj2007.pdf

Dla realizacji założonych celów przewidziano, poza wszelkimi działaniami prawnymi, fiskalnymi i instytucjonalnymi podjęcie działań realizowanych za pomocą Programów Operacyjnych. Do programów tych zaliczyć można:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna
- Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych²¹

Za zarządzanie realizacją Programów Operacyjnych odpowiedzialne jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, natomiast za realizację poszczególnych Regionalnych Programów Operacyjnych odpowiadają właściwe Zarządy poszczególnych Województw.

* Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”

W Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko określono, że wzrost atrakcyjności Polski i regionów będzie osiągnięty dzięki inwestycjom w pięciu obszarach mających największe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów – w sektorach transportu, środowiska, energetyki, kultury i ochrony zdrowia – poprzez realizację następujących celów szczegółowych Programu:

1. Budowa infrastruktury zapewniającej, że rozwój gospodarczy Polski będzie dokonywał się przy równoczesnym zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego.
2. Zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu.
3. Zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw, zmniejszenie energochłonności gospodarki i rozwój odnawialnych źródeł energii.
4. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.
5. Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia siły roboczej.

W sektorze środowiska dzięki inwestycjom wspieranym w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” stworzone mają zostać atrakcyjne warunki dla przedsiębiorstw i ich wysoko kwalifikowanych pracowników poprzez doprowadzenie do spójności w tym zakresie z innymi krajami UE dzięki wypełnieniu zobowiązań akcesyjnych. Osiągnięcie odpowiednich standardów jest nie tylko wymogiem prawnym, ale także dzięki stosowaniu zasady „zanieczyszczający płaci” prowadzić będzie do efektywnego wykorzystania zasobów uwzględniającego koszty

²¹ <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl>

korzystania ze środowiska i koszty dla jakości życia mieszkańców Polski. Efektywne ekonomicznie wsparcie publiczne dla inwestycji powinno również przyczynić się do zmniejszenia kosztów środowiskowych i dzięki temu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Polski. Działania w tym sektorze realizują cele wskazane w Narodowych Strategiach Ochrony Środowiska, Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2003 – 2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010 i jej aktualizacjach oraz dokumencie Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju.

Cel główny programu w sektorze środowiska będzie realizowany poprzez ukierunkowane wsparcie inwestycji m.in. w następujących obszarach:

* w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wspierane będą inwestycje prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienia odpowiedniej jakości wody pitnej w aglomeracjach zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych i Strategią Gospodarki Wodnej,

* w zakresie gospodarki odpadami wspierane będą działania w zakresie zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami dla ograniczenia ryzyka zagrożeń ekologicznych wspierane będą inwestycje zwiększające bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i prowadzące do wzrostu dyspozycyjnych zasobów wody oraz w zakresie zapobiegania oraz ograniczania skutków zagrożeń naturalnych i przeciwdziałania poważnym awariom, a także monitorowania stanu środowiska,

* prowadzone będą również czynne działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych w Polsce prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej zgodnie z Krajową Strategią Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z programem działań do tej strategii, oraz Polityką Leśną Państwa, w tym Krajowym Programem Zwiększania Lesistości do roku 2020 z perspektywą do roku 2025. Realizowane będą także elementy działań przewidzianych w Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”.

Dla realizacji celów Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” zdefiniowano priorytety:

Priorytet I: Gospodarka wodno-ściekowa,

Priorytet II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,

Priorytet III: Bezpieczeństwo ekologiczne,

Priorytet IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony Środowiska,

Priorytet V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,

Priorytet VI: Transeuropejskie sieci transportowe TEN-T,

Priorytet VII : Transport przyjazny środowisku,

Priorytet VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe,

Priorytet IX : Infrastruktura drogowa w Polsce wschodniej,
Priorytet X: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku,
Priorytet XI: Bezpieczeństwo energetyczne,
Priorytet XII: Kultura i dziedzictwo kulturowe,
Priorytet XIII: Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia,
Priorytet XIV: Pomoc techniczna dla wsparcia procesu zarządzania Programem oraz upowszechnienia wiedzy na temat wsparcia ze środków Unii Europejskiej,
Priorytet XV: Pomoc techniczna dla wsparcia zdolności instytucjonalnych w instytucjach uczestniczących we wdrażaniu priorytetów współfinansowanych z Funduszu Spójności.

* Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

Celem głównym „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013” jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Rozwój należy tu rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej: wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej,
- społecznej: poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej,
- środowiskowej: zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności,
- infra-technicznej: podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej.

Rozwój regionalny jest nierozdzielny z rozwojem lokalnym, a sukces Programu będzie w dużej mierze zależał od racjonalnej przestrzennej organizacji procesów rozwojowych. Decentralizacja procesu zarządzania rozwojem może przyczynić do wzrostu jego efektywności i zaktywizowania lokalnych aktorów. W porozumieniu z samorządami lokalnymi zdecydowano więc o wydatkowaniu 40% środków za pośrednictwem programów subregionalnych, tworzonych zgodnie z zasadą partnerstwa w ramach czterech obszarów polityki rozwoju zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 i projektów kluczowych ogłoszonych m.in. przez subregiony.

Do osiągnięcia celu głównego „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013” prowadzić będzie realizacja 9 priorytetów, z których każdy jest zorientowany na osiągnięcie jednego z dziewięciu celów szczegółowych programu.

Tabela 23 Cel główny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 i strategia jego osiągnięcia

Cel główny RPO	Cel szczegółowy RPO	Priorytet
Stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu	Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki opartej na wiedzy	Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość
	Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie	Spółeczeństwo informacyjne
	Wzrost konkurencyjności turystycznej regionu	Turystyka
	Wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego	Kultura
	Ochrona oraz poprawa jakości środowiska	Środowisko
	Wzrost konkurencyjności przestrzeni miejskiej województwa	Zrównoważony rozwój miast
	Ukształtowanie efektywnego, zintegrowanego systemu transportowego	Transport
	Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa o wysokich kwalifikacjach zawodowych, poszukiwanych na rynku pracy	Infrastruktura edukacyjna
	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Zdrowie i rekreacja
	Zapewnienie efektywnego systemu zarządzania „RPO Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013”	Pomoc techniczna

Celem głównym priorytetu V Środowisko jest ochrona oraz poprawa jakości środowiska. Realizacja celu głównego będzie następować poprzez cele szczegółowe priorytetu:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- Ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku.
- Poprawa jakości powietrza.
- Doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem.
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

W ramach priorytetu wspierane będą działania w zakresie rozwoju infrastruktury wodno – ściekowej, gospodarki odpadami, poprawy jakości powietrza i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zarządzania środowiskiem i ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

Infrastruktura wodno – ściekowa wspierana będzie poprzez inwestycje w sieci kanalizacyjne, wodociągowe, oczyszczalnie ścieków i elementy systemu zaopatrzenia w wodę. Typy realizowanych projektów:

- * budowa sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych,
- * budowa sieci kanalizacji deszczowej, o ile przyczyni się do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG²²,
- * budowa (w tym rozbudowa) i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych,

²² Dyrektywa 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych

* budowa (w tym rozbudowa) i modernizacja elementów systemów zaopatrzenia w wodę.

W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskują projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze. Typy realizowanych projektów:

- * rozwój selektywnej zbiórki odpadów (w tym także akcje promocyjne jako element większego projektu),
- * budowa i rozwój zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów (za wyjątkiem składowisk odpadów),
- * kompleksowe oczyszczanie terenu z odpadów zawierających azbest, a także usuwanie azbestu z budynków użyteczności publicznej wraz z zapewnieniem bezpiecznego unieszkodliwiania odpadów,
- * rekultywacja obszarów zdegradowanych oraz likwidacja składowisk odpadów na cele przyrodnicze.

Poprawa jakości powietrza będzie osiągnięta poprzez przedsięwzięcia na rzecz systemów ciepłowniczych, ograniczenia „niskiej emisji” na skutek zmiany systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Typy realizowanych projektów:

- * budowa (w tym rozbudowa, odbudowa), przebudowa i remont systemów ciepłowniczych (z likwidacją systemów indywidualnych), a także wyposażenie systemów ciepłowniczych w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza,
- * przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie „niskiej emisji”²³,
- * budowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – energia wiatrowa,
- * budowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna,
- * budowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – energia z biomasy,
- * budowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – pozostałe.

Doskonaleniu zarządzania środowiskiem będą służyć inicjatywy w zakresie rozwoju instrumentów gromadzenia i przetwarzania informacji o stanie środowiska. Typy realizowanych projektów:

- * tworzenie i rozwój regionalnych systemów informacji i baz danych dotyczących stanu środowiska, pod warunkiem powszechnego do nich dostępu,
- * tworzenie map akustycznych dla obszarów określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska,

²³ Kompleksowa termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła

* tworzenie map zalewowych dla obszarów określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska.

Troska o dziedzictwo przyrodnicze wymaga aktywności na rzecz zachowania i wzbogacania istniejących oraz odtwarzania zanikłych elementów różnorodności biologicznej, a także promocji i edukacji proekologicznej. Typy realizowanych projektów:

Projekty o maksymalnej wartości całkowitej 400 000,00 PLN:

* budowa niezbędnej infrastruktury dla przywracania i utrzymania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych oraz remont i rozbudowa ośrodków rehabilitacji zwierząt,

* budowa i remont małej infrastruktury służącej ochronie obszarów przyrodniczych na terenach objętych ochroną prawną,

* kampanie promocyjno-edukacyjne dotyczące przyrodniczych podstaw zrównoważonego rozwoju, w tym także konkursy i festiwale o tematyce ekologicznej.

Projekty o maksymalnej wartości całkowitej 2 000 000,00 PLN:

* przywracanie drożności korytarzy ekologicznych,

* rozbudowa i doposażenie ośrodków edukacji ekologicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Komplementarnie będą podejmowane działania współfinansowane na zasadzie cross - financing w zakresie projektów z gospodarki odpadami i edukacji ekologicznej.

Kryteria wyboru projektów stanowią istotne narzędzie przy selekcji projektów na każdym z etapów oceny i wyboru. Celem systemu kryteriów wyboru projektów jest wzrost poziomu obiektywizmu i przejrzystości w zakresie wyboru projektów.

	KRYTERIA
PRESELEKCJA	Programowe (0/1)
	Strategiczne (0/1)
OCENA FORMALNA	Formalne (0/1)
OCENA MERYTORYCZNO-TECHNICZNA	Dopuszczające (0/1)
	Merytoryczno-techniczne (punktowe)
WYBÓR PROJEKTÓW	Strategiczne (0/1)

Szczegółowe kryteria naboru i oceny wniosków dostępne będą w miarę wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na stronie internetowej www.rpo.silesia-region.pl.

3.3 Partnerstwo publiczno-prywatne

Partnerstwo publiczno-prywatne, w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U.05.169.1420) to oparta na umowie o partnerstwie publiczno-prywatnym współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, jeżeli odbywa się na zasadach określonych w ustawie. Przedmiotem umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym jest realizacja przez partnera prywatnego przedsięwzięcia za wynagrodzeniem na rzecz

podmiotu publicznego. Partner prywatny poniesie w całości albo w części nakłady na realizację przedsięwzięcia lub zapewni ich poniesienie przez inne podmioty. Partnerstwo publiczno-prywatne może stanowić sposób realizacji przedsięwzięcia, jeżeli przynosi to korzyści dla interesu publicznego przeważające w stosunku do korzyści wynikających z innych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia. Korzyścią dla interesu publicznego jest w szczególności oszczędność w wydatkach podmiotu publicznego, podniesienie standardu świadczonych usług lub obniżenie uciążliwości dla otoczenia.

4 WDRAŻANIE I REALIZACJA PROGRAMU

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska każde Województwo, Powiat i Gmina jest zobowiązane do opracowania co 4 lata Programu Ochrony Środowiska, z uwzględnieniem działań na kolejne 4 lata, a co 2 lata przedstawiać raport z realizacji owego programu. Podstawą opracowania programów wojewódzkich jest polityka ekologiczna państwa. W praktyce skuteczność realizacji tych zapisów zagwarantować można poprzez opracowywanie, a następnie realizację powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska w sposób wzajemnie zintegrowany i bezpośrednio związany z programem wojewódzkim.

5 SYSTEM OCENY REALIZACJI PROGRAMU WRAZ Z PROPONOWANYMI WSKAŹNIKAMI

Monitoring dostarcza informacji, w oparciu o które można ocenić, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu. Jest także podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Głównym celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Monitoring jakości środowiska w Gminie Wilkowice jest realizowany w ramach monitoringu krajowego i regionalnego województwa śląskiego, jako część składowa monitoringu powiatu bielskiego. Wyniki badań pozyskiwane w ramach realizacji monitoringu zostały wykorzystane do opracowania diagnozy stanu środowiska naturalnego Gminy, określenia trendów - co jest podstawą do zdefiniowania polityki ochrony środowiska w Gminie.

W okresie wdrażania niniejszego programu, dane uzyskiwane z monitoringu jakości środowiska będą pomocne przy aktualizacji programu ochrony środowiska.

Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 24 Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice

Lp.	ETAP	Zadania	Wyniki i procedury
1	Zbieranie danych i informacji	Zbieranie danych	Materiał będący podstawą analizy i oceny
2	Analiza danych i informacji	Uporządkowanie, przetworzenie i archiwizacja uzyskanych analiz	Materiał będący podstawą do przygotowania raportu
3	Przygotowywanie raportów	Zestawienie uzyskanych danych w raport	Raporty z realizacji POŚ (co 2 lata)
4	Ocena wyników	Ocena porównawcza uzyskanych wyników z założeniami	Określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów POŚ
5	Identyfikacja odchyleń	Ocena stopnia rozbieżności wyników od założeń	Przygotowanie zapisów korygujących
6	Aktualizacja POŚ	Aktualizacja celów i zadań POŚ	Aktualna wersja POŚ Gminy Wilkowice

Zdefiniowano wskaźniki pozwalające na ocenę stopnia realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska w Gminie Wilkowice.

Tabela 25 Wskaźniki monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice

Symbol	Nazwa wskaźnika	Definicja wskaźnika
OW1	Stopień oczyszczania ścieków	Ścieki oczyszczone/ścieki wymagające oczyszczenia
OW2	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków/ludność ogółem
GW1	Ludność obsługiwana przez wodociągi	Ludność obsługiwana przez wodociągi/ludność ogółem
GW2	Zużycie wody	Zużycie wody ogółem/ludność ogółem/rok
GO1	Wytwarzanie odpadów komunalnych	Ilość wytworzonych odpadów komunalnych /ludność ogółem/rok
GO3	Wykorzystanie odpadów komunalnych	Ilość odpadów komunalnych wykorzystywanych/ ludność ogółem/rok
GO4	Recykling odpadów komunalnych	Odpady komunalne poddane recyklingowi /wytworzone
OP1	Lasy na powierzchni gminy/powiatu	Powierzchnia lasów/ powierzchnia gminy ogółem
OP2	Powierzchnia obszarów chronionych na powierzchni gminy/powiatu	Powierzchnia obszarów chronionych/ powierzchnia gminy ogółem
RO1	Ochrona środowiska w wydatkach gminy/powiatu	Nakłady na ochronę środowiska / dochody budżetowe ogółem

Okresowa analiza powyższych wskaźników pozwoli na miarodajną ocenę stopnia realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska oraz na wprowadzenie ewentualnych korekt.

Przewodnicząca Rady

Anna Maślanka

Powoływane dokumenty:

- 1) Audyt Turystyczny Wiślanej Trasy Rowerowej na Terenie Województwa Śląskiego. PART S.A. Warszawa, lipiec 2005
- 2) Gminne i powiatowe programy ochrony środowiska – uwagi do ich formy, struktury, treści i wykonania, J. Pałasz; Problemy Ekologii Nr 4(58), 2006
- 3) Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej. Ministerstwo Rozwoju Rolnictwa i Wsi, Ministerstwo Środowiska. Warszawa 2002
- 4) Korytarz Ekologiczny Doliny Wisły. Fundacja IUCN Poland. Warszawa 1995
- 5) Narodowy Program Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, luty 2001
- 6) Nowe sposoby odprowadzania wód deszczowych. Poradnik. W.Geiger, H.Dreiseitl; Projprzem-EKO Bydgoszcz 1999
- 7) Opracowanie metody programowania i modelowania systemów wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego, wraz z programem wykonawczym dla wybranych obszarów województwa. Instytut Gospodarowania Surowcami Mineralnymi i Energia PAN, Województwo Śląskie, WFOŚiGW w Katowicach. Kraków-Katowice, 2005
- 8) Siódma roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. WIOŚ. Katowice, marzec 2009
- 9) Plan Działań dla Żywności Ekologicznej i Rolnictwa w Polsce na lata 2007-2013. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Polsce, Warszawa, marzec 2007
- 10) Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 –2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” Ministerstwo Środowiska. Warszawa, grudzień 2006 r
- 11) Powiatowy Program Ochrony Środowiska
- 12) Program Ochrony Środowiska dla gminy Wilkowice
- 13) Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz celami długoterminowymi do roku 2015
- 14) Program Państwowego Monitoringu Środowiska na rok 2006
- 15) Przez edukację do zrównoważonego rozwoju. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, 2001
- 16) Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice. Wójt Gminy Wilkowice. Wilkowice, maj 2009
- 17) Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013
- 18) Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice. Aktualizacja, 2006
- 19) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020
- 20) Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, grudzień 2002

Spis tabel:

Tabela 1 Ludność Gminy Wilkowice.....	7
Tabela 2 Cele i kierunki działań - Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania.....	17
Tabela 3 Matryca logiczna – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania.....	22
Tabela 4 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania.....	23
Tabela 5 Cele i kierunki działań - Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska.....	31
Tabela 6 Matryca logiczna – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska.....	35
Tabela 7 Harmonogram realizacji Programu – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska.....	36
Tabela 8 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb.....	41
Tabela 9 Matryca logiczna – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb.....	45
Tabela 10 Harmonogram realizacji – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb.....	46
Tabela 11 Cele i kierunki działań – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym.....	54
Tabela 12 Matryca logiczna – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym.....	58
Tabela 13 Harmonogram realizacji Programu – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym.....	59
Tabela 14 Cele i kierunki działań – cel: Ograniczenie hałasu.....	63
Tabela 15 Matryca logiczna – cel: Ograniczenie hałasu.....	66
Tabela 16 Harmonogram realizacji Programu – cel : Ograniczenie hałasu.....	67
Tabela 17 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności.....	75
Tabela 18 Matryca logiczna – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności.....	79
Tabela 19 Harmonogram realizacji Programu – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności.....	80
Tabela 20 Cele i kierunki działań – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.....	84
Tabela 21 Matryca logiczna – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.....	87
Tabela 22 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.....	88
Tabela 23 Cel główny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 i strategia jego osiągnięcia.....	96
Tabela 24 Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice.....	100
Tabela 25 Wskaźniki monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice.....	101